

Miten toimittajat kokevat kouluampumistapauksista uutisoinnin ja siihen liittyvät journalistiset sekä eettiset haasteet

Tuulia Pohjanen
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
Medianomi
Amk-opinnäytetyö
2025

Tekijä(t) Tuulia Pohjanen
Tutkinto Medianomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Tutkimus
Sivu- ja liitesivumäärä 30+ 24
<p>Tämä opinnäytetyö tarkastelee kouluampumistapausten uutisointiin liittyviä journalistisa ja eettisiä haasteita suomalaisessa mediassa. Työn tavoitteena on selvittää, millaisia ammatillisia haasteita toimittajat kohtaavat raportoidessaan kouluampumistapauksista sekä millaista tukea he saavat työssään. Haastattelumenetelmällä tehty tutkimusosuus keskittyy erityisesti Viertolan (2024) tapauksen uutisointiin. Tietoperustana hyödynnetään Jokelan (2007) ja Kauhajoen (2008) tapausten aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia.</p> <p>Tutkimus toteutettiin laadullisena haastattelututkimuksena. Haastateltavat toimittajat edustavat eri mediataloja. Haastattelujen avulla pyrittiin saamaan syvälinen ymmärrys siitä, miten toimittajat kokevat työn teon kriisitilanteessa. Lisäksi selvitettiin, miten toimituksissa tuetaan toimittajien jaksamista.</p> <p>Tulokset osoittivat kouluampumistapausten herättävän toimittajissa ammatillista pohdintaa ja vastuuntuntoa. Toimittajat kokevat roolinsa yhteiskunnallisesti tärkeinä vaikeista tilanteista uutisoitaessa. Vertaistuki ja toimituksen sisäinen keskustelu koettiin tärkeänä selviytymiskeinona.</p> <p>Tutkimus osoitti tarpeen selkeille ohjeille ja tuelle kriisiuutisoinnin yhteydessä selä jatkuvalla eettisellä pohdinnalla ja kehitykselle toimituksissa. Työn johtopäätökset tarjoavat kehittämisehdotuksia toimitusten käytäntöihin.</p>

Asiasanat

Kriisiuutisointi, kouluampuminen, journalistiset haasteet, toimittajat, media

Sisällys

Johdanto.....	1
1 Tutkimuksen tavoite ja menetelmät	2
2 Sananvapauslaki sekä journalistin eettiset ohjeistukset.....	3
2.1 Periaatelausuma lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa	4
2.2 Ohjeet katastrofiuutisointiin	4
3 Aiemmat tutkimukset	5
3.1 Teleologinen ja deontologinen etiikka journalismissa	5
3.2 Eettinen vastuu uhrien ja omaisten kohtelussa	7
3.3 Ampujien esittäminen mediassa	7
3.4 Copycat -ilmiö ja sen estäminen.....	9
3.5 Ammattietiikka kouluampumisten käsittelyssä	9
4 Jokelan nuorten adressi	12
4.1 Toimittajien reaktio adressiin	12
5 Viertola.....	14
5.1 Tapauksen uutisointi mediassa	15
5.2 Ampumavälikohtaus huomioitiin maailman medioissa	15
6 Toimittajien kokemukset Viertolan tapauksesta	16
6.1 Tiia Palmen, MTV Uutiset.....	16
6.2 Pekka Lehtinen, MTV Uutiset	17
6.3 Tiia-Maria Taponen, Iltalehti	19
6.4 Eevi Karvinen, Iltalehti.....	20
6.5 Reeta Cremin. Yle	22
6.6 Petteri Juuti, Yle	24
7 Kantelut muistuttavat vastuullisen journalismin merkityksestä	27
8 Pohdinta.....	28
Lähteet.....	30
Liitteet.....	32
Liite 1. Julkisen Sanan Neuvoston saamat kantelut koskien Viertolan kouluampumisen uutisointia sekä päätökset	32

Johdanto

Kouluampumiset ovat harvinaisia mutta äärimmäisen vakavia tapahtumia, jotka ovat koskettaneet myös Suomea syvästi. Jokelan (2007), Kauhajoen (2008) ja Viertolan (2024) tragediat koskettivat syvästi yhteiskuntaa ja herättävät laajaa keskustelua turvallisuudesta, väkivallan syistä sekä median roolista kriisitilanteissa. Samaan aikaan ne asettavat toimittajat haastavaan asemaan: uutisoinnin on oltava tarkkaa, vastuullista ja yleisölle merkityksellistä, mutta samalla sen on vältettävä sensaatiohakuisuutta, uhrien ja omaisten tarpeettoman kärsimyksen lisäämistä sekä tekijän glorifiointia.

Suomalainen media toimii Julkisen sanan neuvoston (JSN) laatimien journalistin ohjeiden mukaisesti, mutta kriisitilanteissa näiden soveltaminen voi olla monimutkaista. Toimittajien on tasapainoitava nopean tiedonvälityksen, yleisön uutisnälän ja vastuullisen kerronnan välillä. Tämä voi herättää toimittajissa ammatillisia ja eettisiä ristiriitoja erityisesti silloin, kun tapahtumien yksityiskohdat ovat vielä epäselviä ja spekulointi on suuri.

Teoriapohjan materiaaleina on käytetty Suomessa toteutettuja tutkimuksia aiheesta. Jokelan (2007) ja Kauhajoen (2008) tapauksista on tarjolla runsaasti taustamateriaalia ja tutkimustuloksia. Tutkimuksen lähtöoletuksena on, että media ja toimittajien toimintatavat ovat muuttuneet vuosien saatossa. Tähän on vaikuttanut muun muassa kokemusten myötä saadut opit sekä teknologian kehitys.

Opinnäytetyössä on hyödynnetty ChatGPT- ja DeepL -sovelluksia. ChatGPT:tä on hyödynnetty haastattelukysymyksissä sekä aikataulun suunnittelussa. DeepL sovellusta on hyödynnetty kansainvälisen materiaalin kääntämiseen.

Taulukko 1. Peittomatriisi: tutkimuskysymysten, tietoperustan ja tulosten yhteydet

Alaongelmat	Tietoperusta (Luku)	Tulokset (luku)
Millaisia journalistisia ja eettisiä haasteita toimittajat kohtaavat kouluampumistapauksista uutisoidessaan?	2, 3, 4	7
Miten toimituksissa tuetaan toimittajien jaksamista ja ammatillista hyvinvointia kriisiuutisoinnissa?	4,7 .4	7.4, 9
Miten journalistin ohjeet ja muut eettiset ohjeistukset näkyvät käytännön työssä kouluampumisista uutisoitaessa?	2, 2.2	7, 8

1 Tutkimuksen tavoite ja menetelmät

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten toimittajat kokevat kouluampumistapauksista uutisoinnin sekä millaisia ammatillisia sekä henkilökohtaisia haasteita he kohtaavat. Tutkimuksessa tarkastellaan, millaista tukea toimittajat saavat työssään.

Tutkimus toteutetaan kvalitatiivisena haastattelututkimuksena, jossa haastatellaan toimittajia, jotka olivat töissä kouluampumisia käsittelevän uutisoinnin parissa erityisesti Viertolan tapauksen aikana. Haastateltavat edustavat eri mediataloja, jotta saadaan monipuolinen kuva siitä, miten eri organisaatioissa on suhtauduttu tapahtuman raportointiin ja sen mukanaan tuomiin haasteisiin.

Valitsin tutkimuksen lähestymistavaksi haastattelun, koska se mahdollistaa syvällisen ymmärryksen toimittajien kokemuksista ja antaa heille tilaa kertoa omista näkemyksistään ja tuntemuksistaan. Kriisiuutisointi on herkkä ja monitahoinen aihe ja haastattelut antavat mahdollisuuden tarkastella toimittajien kokemuksia, joita tilastolliset tai kvantitatiiviset menetelmät eivät pystyisi tavoittamaan yhtä kattavasti

Tutkimus on merkittävä sekä median että yhteiskunnan kannalta. Median näkökulmasta se auttaa ymmärtämään, millaisia käytännön ja eettisiä haasteita toimittajat kohtaavat kriisiuutisoinnissa ja miten toimitusten olisi mahdollista kehittää toimintatapojaan, jotta ne tukisivat toimittajia paremmin. Yhteiskunnallisesti tutkimus tarjoaa näkökulmaa siihen, miten media käsittelee vakavia rikoksia ja tragedioita, ja millainen vaikutus tällä voi olla yleisöön.

Tulokset voivat auttaa kehittämään journalistisia käytäntöjä niin, että ne palvelevat sekä median tehtävää tiedonvälittäjänä että toimittajien hyvinvointia.

2 Sananvapauslaki sekä journalistin eettiset ohjeistukset

Suomessa tiedotusvälineiden toimintaa määräävät perustuslain § 12 sekä sananvapauslaki. Vuonna 2000 voimaan astuneessa perustuslaissa todetaan, että ”jokaisella on oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä”. Sananvapaudesta joukkoviestinnässä säädetään tarkemmin sananvapauslaissa (460/2003), joka tuli voimaan 1.1.2004. Sananvapauslaki korvasi aiemman painovapauslain ja ulotti sääntelyn kaikkiin joukkoviestinnän muotoihin viestintäteknologiasta riippumatta.

Lainsäädännön lisäksi journalistista toimintaa säätelevät Suomessa journalistin ohjeet. Ohjeiden toteutumista valvoo Julkisen sanan neuvosto (JSN), joka on alan itsesääätelyelin.

Nykyiset journalistin ohjeet astuivat voimaan vuoden 2024 lokakuussa. Ohjeet sisältävät 37 kohtaa sekä yhden nelikohtaisen liitteen. Tiedotusvälineillä on myös omia eettisiä sekä tyylillisiä ohjeistuksia. Koljosen mukaan tämä on merkki siitä, että hyvästä journalistisesta tavasta vallitsee 2000-luvulla ammattikunnan sisällä ristiriitaisempi kuva kuin sitä edeltävinä vuosikymmeninä (Koljonen 2013, 128).

Tutkimuksen kannalta olennaisia journalistin ohjeiden kohtia ovat kohdat 8, 28, 31, 32 sekä 33. Journalistin ohjeiden kohta 8 mukaan journalistin tulee pyrkiä ”totuuden mukaiseen tiedonvälitykseen”

Kohdan 28. Mukaan ”sairaus- ja kuolemantapauksista sekä onnettomuuksien ja rikosten uhreista tietoja hankittaessa ja uutisoitaessa on aina noudatettava hienotunteisuutta”. (Julkisen sanan neuvosto).

Kohta 31 pureutuu rikosepäilystä tai syytteestä epäillyn tai syytetyn nimen, kuvan tai muiden tunnistamiseen johtavien tietojen julkaisemisen huolelliseen harkintaan. (Julkisen sanan neuvosto).

Kohdan 32. mukaan rikoksesta tuomitun nimen, kuvan tai muita tunnistetietoja saa julkaista, ellei se tuomitun asemaan tai tekoon nähden ole selvästi kohtuutonta. Ohjeen mukaan alaikäisen tai syyntakeettomana tuomitun henkilöllisyyden paljastamisessa on oltava erityisen pidättyväinen.

Kohdan 33. mukaan arkaluontoisen rikoksen uhrin henkilöllisyys on suojattava, ellei sillä ole poikkeuksellista yhteiskunnallista merkitystä. (Julkisen sanan neuvosto).

2.1 Periaatelausuma lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa

Julkisen sanan neuvosto julkaisi joulukuussa 2014 periaatelausuman lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa. Lausuma ohjeistaa median toimintaa erityisesti alaikäisten haastattelujen, kuvien ja henkilökohtaisten tietojen julkaisemisessa. Lausuma korostaa lapsen oikeutta yksityiselämän suojaan ja vaatii toimituksilta erityistä varovaisuutta ja harkintaa alaikäisten kohdalla.

Periaatelausuman mukaan haastateltaessa tai kuvattaessa alle 7-vuotiaita lapsia on aina hankittava huoltajan lupa. 7–14-vuotiaiden kohdalla huoltajan lupa tarvitaan lukuun ottamatta julkisia tilanteita. 15-vuotiaalla on yleensä oikeus päättää itse esiintymisestään julkisuudessa. Julkaisuvastuu on kuitenkin toimituksilla, joita sitoo journalistin ohjeiden kohta 30. Kohdan 30 mukaan kaikki julkinen tieto ei välttämättä ole julkista. Lausuma korostaa, että haastattelutilanteissa tulee arvioida lapsen tai nuoren kypsyyden sekä mahdolliset seuraukset haastateltavalle tai tämän läheisille. Tarvittaessa huoltajan lupa tulee pyytää erityisesti arkaluontoisissa asioissa. Lausuma painottaa, että median toiminnan tulee tukea lasten ja nuorten oikeutta tulla kuulluksi, mutta samalla suojella heitä tarpeettomalta julkisuudelta ja haitallisilta seurauksilta (Julkisen sanan neuvosto, 2014).

2.2 Ohjeet katastrofiuutisointiin

Journalistin ohjeissa ei ole erikseen ohjeistusta kriisi- tai katastrofitilanteiden uutisointiin (Juntunen 2009, 188). Ohjeistusten puuttuminen nousi esiin Jokelan koulusurmien jälkeen, nuorten kritisoimissa tiedotusvälineiden toimintaa. (Juntunen 2009, 172–173).

Vuonna 2007 marraskuussa, Jokelan tapahtumien jälkeen suomennettiin Dart Center for Journalism & Trauma -verkoston ohjeet (Juntunen 2009, 188). Tavoitteena on ohjeistaa toimittajia kestävämpään sekä uhreja paremmin huomioon ottavaan journalismiin (Honka-Kukkurainen 2006 50; Mäntylä 2008 106). Ohjeet ovat linjassa Suomen journalistin ohjeiden kanssa, mutta ne ovat käytännönläheisemmät sekä konkreettisemmat. (Honka-Kukkurainen 2006 50–51).

3 Aiemmat tutkimukset

Vuonna 2011 julkaistu tutkimus *Crisis Journalism at a Crossroads? Finnish journalists' reflections on their profession after two school shooting cases* - tarjoaa syvällisen analyysin suomalaisten toimittajien ammatillisesta reflektiosta Jokelan (2007) ja Kauhajoen (2008) kouluampumistapausten jälkeen. Koljosen, Raittilan ja Väliverroisen toteuttama laadullinen tutkimus pohjautuu 40 teema-haastatteluun, yhteensä 45 suomalaisen toimittajan kanssa.

Haastattelut toteutettiin kahdessa vaiheessa: 20 haastattelua Jokelan tapauksen jälkeen ja 20 Kauhajoen jälkeen. Haastateltavat edustivat monipuolisesti eri medioita, kuten sanoma- ja iltapäivälehtiä, aikakauslehtiä ja televisiota. Haastattelut toteutettiin 2–4 kuukautta tapahtumien jälkeen, mikä mahdollisti toimittajille aikaa reflektoida kokemuksiaan.

Jokelan ja Kauhajoen koulusurmista raportoineet toimittajat sekä kuvaajat kertoivat tutkimushaastatteluissa suhtautuneensa työtehtävään aluksi kuten muihinkin kriisitilanteisiin. He näkivät tehtäväkseen hankkia tietoa siitä, mitä oli tapahtunut ja välittää tiedot yleisölle (Koljonen, Raittila & Väliverronen 2011, 722). Ensimmäisen tiedonhankintavaiheen jälkeen, kun tapahtumien todellinen laajuus selvisi, monien toimittajien suhtautuminen muuttui. Toimittajat alkoivat pohtia syvällisemmin eettisiä kysymyksiä, kuten uhrien ja omaisten yksityisyydensuojaa sekä tekijän motiivien käsittelyä mediassa.

3.1 Teleologinen ja deontologinen etiikka journalismissa

Tutkimuksessa korostui, että vaikka alkutilanteessa toimitettiin nopeasti ja rutiininomaisesti, kokemus oli monille toimittajille ammatillisesti sekä henkilökohtaisesti kuormittavaa. Tutkimus osoitti, että Jokelan ja Kauhajoen kouluampumisten jälkeen toimittajien oli haastavaa tasapainotella erilaisten eettisten lähestymistapojen, kuten teleologisen (tuloskeskeinen) ja deontologisen etiikan (velvollisuuseettinen) välillä (Koljonen ym. 2011, 724). Deontologinen näkökulma korostaa journalistin velvollisuutta kertoa tapahtumista totuudenmukaisesti ja kattavasti, vaikka tiedonvälitys saattaisi aiheuttaa haittaa yksittäisille ihmisille. Teleologinen näkökulma puolestaan painottaa tekojen seurauksia (Koljonen ym. 2011, 722–725).

Tutkimuksessa osa toimittajista korosti, että heidän ensisijainen velvollisuutensa oli välittää yleisölle mahdollisimman tarkka ja kattava kuva tapahtumista, vaikka se olisi saattanut aiheuttaa haittaa uhreille ja omaisille. Tämä heijastaa deontologista eli velvollisuuseettistä lähestymistapaa, jossa periaatteet, kuten totuudenmukaisuus ja tiedonvälityksen vapaus ovat ensisijaisia.

Toisaalta osa toimittajista kertoi tehneensä tietoisia valintoja suojellakseen uhreja ja omaisia lisäkäsitykseltä. He saattoivat jättää julkaisematta tiettyjä yksityiskohtia tai päättää olla haastatteleminen suoraan uhrien läheisiä. Samalla he kuitenkin korostivat velvollisuuttaan journalistina välittää paitsi faktoja, myös tapahtumien herättämiä tunteita. Tämä perustelu nousi esiin erityisesti silloin, kun toimittajat vastasivat nuorten esittämään kritiikkiin Jokelan tragedian käsittelystä (Koljonen ym. 2011, 724–725). Tämä ajattelutapa heijastaa teleologista näkökulmaa eli seurausetiikkaa, jossa tekojen seuraukset määrittävät niiden moraalisen arvon. Tällöin toimittajat pyrkivät minimoimaan haitat ja maksimoimaan hyödyt, vaikka se vaatisi kompromisseja tiedonvälityksen suhteen.

Koljosen, Raittilan ja Väliiverroisen (2011) tutkimuksessa korostettiin, että nämä eettiset pohdinnat olivat erityisen näkyviä juuri kouluampumistapauksissa, joissa toimittajat joutuivat kohtaamaan traagisia tilanteita ja tekemään vaikeita päätöksiä nopeasti ja paineen alla. Tutkimus osoitti myös, että toimittajien kokemukset ja pohdinnat johtivat joissakin tapauksissa muutoksiin uutiskäytännöissä ja pyrkimykseen kehittää eettisesti kestävämpää journalismia. Haastatteluissa nousi esiin tarve selkeämmille ohjeistuksille ja tuelle toimittajille, jotka raportoivat traagisista tapahtumista (Koljonen ym. 2011, 729).

Kauhajoen ampumisen jälkeen teleologinen näkökulma nousi toimittajien keskusteluissa aiempaa näkyvämmiin esille. Toimituksissa korostui pyrkimys hoitaa vain välttämättömät uutisointiin liittyvät tehtävät. Tämä muutos osoittaa, kuinka kriisiuutisoinnin yhteydessä journalistiset käytännöt ja eettiset painotukset voivat mukautua aiemmista kokemuksista opittujen näkökulmien perusteella. (Koljonen ym. 2011, 724)

Jokelan tapahtumien jälkeen tehdyssä tutkimuksessa selvisi, että ikärajoihin suhtautuminen jakoi mielipiteitä. Jotkut paheksuivat yläasteikäisten lähestymistä, osa oli ehdoton sen suhteen, että alaikäisten vanhemmilta täytyy pyytää lupa, ennen kuin alaikäisen lausuntoa voidaan käyttää. Alaikäisten haastatteleminen myös puolusteltiin vetoamalla nuorten omiin etuihin ja oikeuksiin. Tätä ajatusta edustavat toimittajat ajattelivat, että nuorilta ei tule evätä puhevaltaa mediassa (Raittila ym. 2008, 71).

Useat toimittajat kokivat tilanteet henkisesti raskaiksi ja pohtivat toimintansa oikeutta jälkikäteen. Itsekriittisyys ja eettinen pohdinta olivat vahvasti läsnä haastatteluissa. Moni toimittaja kertoi tutkimuksessa olleensa itsekin järkyttynyt tapahtumista ja tunnisti samaistumisen uhrien läheisiin (Raittila ym. 2008, 60–63, 83–85).

Toimittajien käsitykset oman työnsä merkityksestä muuttuivat kouluampumistapausten myötä. Monet kokivat entistä suurempaa vastuuta yhteiskunnallisesta roolistaan. Toimittajat ymmärsivät työnsä merkityksen tietoisuuden lisäämisessä ja julkisen keskustelun herättämisessä. Tapahtumat

pakottivat toimittajat pohtimaan suhdettaan ammatillisiin ihanteisiin ja todellisiin käytäntöihin (Koljonen, Raittila, Väliverronen, 2011, 719–721).

3.2 Eettinen vastuu uhrien ja omaisten kohtelussa

Jokelan tapaus toi konkreettisesti esiin median eettiset haasteet. Toimittajat joutuivat harkitsemaan, missä määrin uutisointi voisi vahingoittaa uhreja, heidän omaisiaan tai paikallista yhteisöä. Toimittajien mielestä erityisen haastavaa oli tasapainottelu tiedonvälityksen ja uhrien yksityisyyden suojan välillä (Koljonen, Raittila, Väliverronen, 2011, 722). Median tapa käsitellä uhrien henkilötietoja, haastatella omaisia ja kuvata tapahtumapaikkaa sai osakseen voimakasta kritiikkiä. Esimerkiksi joidenkin omaisten mukaan toimittajat eivät aina kunnioittaneet heidän suruaan, vaan lähestyivät omaisia liian tunkeilevasti.

Jokelan koulusurmat mediassa -teoksessa mainitaan, että niissä tiedotusvälineissä, joissa omaisia lähestyttiin, asia perusteltiin antamalla "surulle kasvot". Toiset myönsivät avoimesti, että omaishaastatteluilla myydään lehtiä. (Raittila ym. 2008, 76)

Toimittajat Jokelassa perustelivat nuorten lähestymistä ainoana vaihtoehtona, sillä viranomaistietoa ei ollut saatavilla. Viranomaistiedotuksen vähäisyys ei kuitenkaan selitä, miksi toimittajat täyttivät Jokelan myös seuraavina päivinä. (Raittila ym. 2008, 64). Raittilan ja kollegoiden mukaan kriisi- ja onnetomuusuutisoinnissa ensimmäinen päivä on journalistin etiikan näkökulmasta helppo. Yleisön tiedontarpeella voi perustella itselleen sekä muille, miksi ollaan paikalla ja lähestytään haastateltavia. Eettiset ongelmakohdat nousevat esiin seuraavina päivinä. Journalistien keskuudessa Jokelaan palaamista pidettiin vastenmielisenä, mutta samalla koettiin, että tarinan loppuun vieminen on välttämätöntä. Haastatteluissa nousi myös esille kollektiivinen häpeä oman ammattikuntansa puolesta. (Raittila ym. 2008, 65).

3.3 Ampujien esittäminen mediassa

Aiemmat tutkimukset muun muassa Yhdysvalloissa ovat osoittaneet, että media kiinnittää erityistä huomiota kouluampujiin, heidän henkilökohtaiseen historiaansa ja tekotapoihinsa, tämä saattaa lisätä tapahtumien julkisuusarvoa sekä edistää haitallisia seurauksia, kuten "copycat-ilmiötä" eli jäljittelyiskuja. Yksi tunnetuimmista esimerkeistä on Yhdysvalloista Columbinen kouluampuminen vuonna 1999, joka sai poikkeuksellisen laajaa mediahuomiota. Tutkimusten mukaan tapahtumaa käsiteltiin laajasti sekä sanomalehdissä että televisiossa ja uutisointi jatkui viikkoja. Columbinen tapaukseen liittyvää suoraa matkimista tai muun kaltaisia yhtäläisyyksiä havaittiin yli kahdessa kymmenessä kouluampumisessa ympäri maailmaa vuosein 1999 ja 2007 välillä (Larkin, 2009). Muschertin (2002) tutkimuksen mukaan Columbinen tapaus oli yksi eniten mediaa kiinnostaneista

tapauksista koko 1990-luvulla. Tapaus sai enemmän katsojia CNN:llä kuin Yhdysvaltain vuoden 1992 ja 1996 presidentinvaalit, Rodney Kingin tapauksen mellakat tai prinsessa Dianan kuolema.

Vuonna 2007 Virginia Techin yliopistossa ampunut tekijä sai median kautta julkisuuteen "manifestinsa". Tämä vahvistaa tutkijoiden näkemyksiä siitä, että ampujat käyttävät mediaa omien viestiensä levittämiseen ja kuuluisuuden saavuttamiseen (Lankford 2016, 125).

Erään tutkimuksen mukaan mediahuomion määrä on usein suoraan yhteydessä uhrien määrään: mitä enemmän uhreja, sitä enemmän media raportoi tapauksesta. Tämä luo kierteen, jossa ampujat pyrkivät "voittamaan" edeltäjiensä teot saadakseen enemmän kuuluisuutta (Lankford ja Madfis 2018, 154)

Nicole Smith Dahmen analysoi lähes 4 000 sanomalehden etusivua ja havaitsi, että tapaukset, joissa uhreja oli enemmän, kuten Virginia Techin ja Sandy Hookin iskut, saivat huomattavasti enemmän valokuvallista näkyvyyttä ja pysyivät etusivuilla pidempään kuin tapaukset, joissa uhrien määrä oli pienempi (2018, 153–154). Merkittävä havainto oli myös tekijöiden ja uhrien epätasainen esittäminen: yksittäistä henkilöä kohti laskettuna tekijät saivat valokuvissa 16-kertaisesti enemmän huomiota kuin kuolleet uhrit. Lisäksi tekijöiden kuvat olivat useammin suuria tai keskikokoisia, kun taas uhrien kuvat olivat valtaosin pieniä tai rikospaikkakuvia (Dahmen, 2018, 154). Väliverrosten mukaan myös suomalainen media on käyttänyt sensaatiohakuisia otsikoita ja yksityiskohtaisia kuvauksia ampujista, mikä on osaltaan lisäsännyt julkista huomiota tekijöihin uhrien sijaan (Väliverronen 2010, 45–46).

Median keskittyminen tekijän esittämiseen herättää eettisiä kysymyksiä. Society of professional journalists (SPJ) on yhdysvaltalainen jurnalistijärjestö, joka edistää vapaata ja eettistä journalismia. SPJ:n eettinen ohjeisto (2014) korostaa, että median tulee "tasapainottaa yleisön tiedontarve mahdollisia haittoja vastaan" ja "välttää taipumista turhaan uteliaisuuteen". Dahmenin mukaan tekijöiden kuvien ja taustatarinoiden julkaiseminen voi ruokkia turhaa uteliaisuutta ja tarjota tekijöille heidän kaipaamaansa julkisuutta, mikä puolestaan voi kannustaa seuraavia tekijöitä (Dahmen 2018, 163–164). Sama ilmiö on huomattu myös suomalaisissa tutkimuksissa. Median tarjoama huomio voi toimia katalyyttinä uusille vastaaville teoille, erityisesti nuorten miesten keskuudessa, jotka kokevat ulkopuolisuutta ja kaipaavat tunnustusta (Väliverronen, 2010, 102–104).

Herkmanin (2012) tutkimuksessa analysoitiin suomalaisen median uutisointia Jokelan ja Kauha-joen kouluampumisista. Herkmanin mukaan median huomio keskittyi voimakkaasti tekijöiden motiiveihin ja heidän mahdolliseen mielenterveyshistoriaansa, mikä antoi ampujille laajaa näkyvyyttä. Median tapa julkaista ampujien videoita ja manifestien sisältöjä herätti laajaa keskustelua media-vastuusta ja siitä, millaisia eettisiä linjauksia tulisi noudattaa tragedioiden uutisoinnissa (Herkman

2012, 56–58). On huomioitavaa, että molemmissa tapauksissa tekijät olivat avoimesti ilmaisseet tavoitteensa saavuttaa kuuluisuutta ja toimivat osittain Columbinen tekijöiden esimerkkiä seuraten (Madfis 2014, 10).

Lisäksi Seppäsen analyysissä tarkasteltiin median eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia. Seppänen korostaa, että median tulisi keskittyä yhteisön toipumiseen ja uhrien muistamiseen, eikä ampujan henkilöllisyyden ja motiivien sensaatiohakuiseen käsittelyyn (seppänen 2011, 45).

3.4 Copycat -ilmiö ja sen estäminen

Mikäli mediatalo haluaa ehkäistä copycat- ilmiötä, eli uusein väkivaltatekojen jäljittelyä voidaan tehdä tietoinen päätös olla julkaisematta esimerkiksi tekijän kuvaa tai nimeä. Tutkimukset osoittavat, että tekijän liiallinen esittäminen mediassa, kuten nimen, kuvan ja taustatietojen toistuva julkaiseminen voi lisätä riskiä, että muut ottavat mallia teosta, saadakseen huomiota. (Larkin, 2009). Näin ollen pidättäytyminen tekijän näkyvästä esittämisestä on perusteltu keino ehkäistä haitallista julkisuuskierrettä ja vähentää mahdollisia jäljittelijöitä.

Tällaisen päätöksen avoin perusteleminen yleisölle lisää median uskottavuutta ja vahvistaa luottamusta yleisön ja mediatalojen välillä. Esimerkiksi Skandinaavinen mediayhtiö Schibsted on ottanut käyttöön ”etiikkalaatikon” osana rikosuutisoitinta. Tarkoituksena on kertoa, miksi tiettyjä valintoja kuten tekijän nimen tai kuvan julkaisematta jättäminen on tehty. Käytäntö on lisännyt lukijoiden ymmärrystä toimituksellisista ratkaisuista ja parantanut heidän luottamustaan mediaan. Tutkimuksen mukaan erityisesti nuoret arvostavat läpinäkyvyyttä (Koljonen 2013, 123–140). Kun mediatalo kertoo avoimesti, miksi se ei julkaise esimerkiksi tekijän kuvaa, ehkäistään copycat -ilmiötä ja rakennetaan vahvaempaa suhdetta yleisöön.

3.5 Ammattietiikka kouluampumisten käsittelyssä

Sekä Jokelan että Kauhajoen tekijät julkaisivat verkossa materiaaleja ennen tekojaan. Heillä molemmilla oli myös yhteyksiä netin viharyhmiin. Journalistit havahtuivat nopeasti matkimisvaikutuksen riskiin Kauhajoen ampujan kohdalla. Hänen verkkoon lataamastaan materiaalista uutisoitiin varovaisemmin kuin Jokelan tapauksessa. (Koljonen, Raittila, Väliiveroin, 2011, 727). Vaikka Kauhajoen ampuja sai vähemmän mediahuomiota kuin edeltäjänsä Jokelassa, hänen verkkosisältönsä levisi niin laajasti, että hänestä tuli selkeästi uutisten siteeratuin lähde (Hakala 2009, 58).

Kauhajoen tapahtumien jälkeen journalistien itsereflektio lisääntyi huomattavasti. Koljonen, Raittila ja Väliiveroinen tiivistävät journalistien käyttäytymismallien muodostumisen neljään näkökulmaan.

Taulukko 2. Koljonen, Raittilan ja Väliverronen tiivistää journalistien käyttäytymismallit neljään näkökulmaan.

Tiedon välityksen periaatetta on noudatettava poikkeuksetta	Toimittajien on kerrottava olennaiset faktat tapahtumasta, jotta yleisö voi ymmärtää ja muodostaa siitä kriittisen mielipiteen. Ampujan materiaalien julkaisu on myös hyödyllistä, sillä videoiden ja tekstien näkeminen voi auttaa yleisöä ymmärtämään tekijän taustaa, motiiveja ja mielenterveysongelmia. Olisi myös tekopyhää olla julkaisematta mitään materiaalia, koska se on helposti löydettävissä verkosta ja kaikilla on mahdollisuus päästä niihin käsiksi. Materiaalin julkaisee kuitenkin jokin kotimainen tai ulkomainen.
Journalismilla ei ole vaikutusta tekoja suunnitteleviin ihmisiin	Nuoret, jotka suunnittelevat joukkomurhia eivät saa vaikutteita valtamediasta, vaan löytävät ”sankarinsa” verkon yhteisöistä. Tällaiset yhteisöt korostavat ampujan ”sankaruutta”. Valtamedia tarkastelee tekijöitä kriittisesti ja tuo esiin teon pahuuden, surun ja uhrien näkökulman.
Laaja julkisuus tekee ampujista sankareita vain joidenkin mielissä	On mahdollista, että julkisuus tekee ampujista sankareita vain joidenkin mielissä ja voi antaa joillekin ihmisille malleja, joita noudattaa tulevaisuudessa.
Mainetta luova mallivaikutus on niin ilmeinen, että tulevaisuudessa journalistien tulisi pidättäytyä kokonaan ampujien kuvien ja verkkosisällön julkaisemisesta	

(Koljonen, Raittila, Väliverronen 2011, 727-728)

Yllä mainitut neljä ajattelutapaa eivät edusta toisistaan erillisiä journalistiryhmiä. Ajattelutavat muodostavat jatkuman, jolla yksittäiset toimijat ottivat eri kantoja. Haastateltujen journalistien pohdinnat ampujan esittämisestä vaihtelivat sisäisesti kahden eettisen lähestymistavan välillä: deontologisesti motivoitun tiedonvälityksen periaatteen (kohta 1) sekä seurausetiikan periaatteiden (kohdat 3 ja 4) välillä. Koljosen, Raittilan ja Väliverronen mukaan oli mahdotonta löytää toimittajaa, joka olisi kannattanut kaikkia neljää periaatetta.

Sekä Jokelan että Kauhajoen kouluampumistapauksissa yleisöllä oli suora pääsy ampujien julkaisemaan verkkomateriaaliin, joten toimittajat eivät enää olleet päätösvallassa materiaalien uutisarovasta. Uusi tilanne teki päätöksistä julkaista ampujien materiaalia eettisesti ja moraalisesti raskeampia. (Koljonen, 2011, 727).

Yleisesti ottaen kuuliaisuus tiedonvälityksen periaatteelle oli toimittajien keskuudessa yleisin kanta sekä Jokean että Kauhajoen tapausten jälkeen. Seurausetiikkaan perustuvat näkemykset kasvattivat suosiotaan erityisesti Kauhajoen tapauksen jälkeen.

Ensimmäisen ampumisen jälkeen toimittajat puolustivat ennen kaikkea päätöksiään Jokelan kritiikkiä ja yleisöä vastaan. Toisen ampumisen jälkeen toimittajat arvioivat journalismin perusperiaatteita uudelleen erityisesti tiedonvälityksen ensisijaisuuden kannalta. Toimittajat kannattivat yhä tiedonvälitystä journalismin perustana, mutta olivat myös sitä mieltä, että ampujan kuvia ja videoita ei pitäisi julkaista valtamediassa, vaikka ne olisivat saatavilla muualta verkosta.

Koljonen, Raittila ja Väliiveroin pohtivat, onko deontologinen ja teleloginen etiikka muuttumassa hybridiksi, jossa media kiinnittää enemmän huomiota yleisön toiveisiin ja odotuksiin. Heidän mielestään Journalismin kannalta olisi hyödyllistä erottua selkeästi muusta internetin sisällöstä kouluampumistilanteissa. Eron voisi heidän mukaansa tehdä raportoimalla eri tavalla julkisuutta hakevista rikollisista esimerkiksi kertomalla avoimesti yleisölle julkaisupäätöksistään.

4 Jokelan nuorten adressi

Jokelan kouluampumisen (2007) jälkeen esiin nousi voimakas keskustelu median roolista tragedian uutisoinnissa. Tapahtuman seurauksena paikalliset nuoret laativat adressin, jossa he vaativat mediaa lopettamaan uhrien ja heidän läheistensä yksityisyyden häirinnän sekä ampujan henkilön korostamisen uutisoinnissa.

Adressi kritisoi toimittajien käyttämiä tiedonhankinnan keinoja, ei itse uutisointia. Toimittajat olivat pyytäneet haastatteluja puhelimitse kesken evakuoinnin, sokissa olleilta alaikäisiltä, ilman vanhempien lupaa. Nuorille tarjottiin myös haastattelupalkkioita ja kuolonuhreista koitettiin hankkia tietoa uhrien omaisilta. Yksittäisten toimittajien on sanottu salakuunnelleen ja vääristelleen haastattelulausuntoja. Huhu kertoo toimittajan jopa tekeytyneen papiksi tai kriisityöntekijäksi (Raittila ym. 2008, 168).

Adressi herätti laajaa keskustelua mediavastuusta sekä journalistien eettisistä valinnoista. Väliverosen mukaan nuorten adressi oli tärkeä kannanotto, joka pakotti median pohtimaan, miten kouluampumisia tulisi uutisoida vastuullisesti (Väliveronen 2010, 103–104). Journalistin ohjeiden mukaan median tehtävänä on kunnioittaa uhrien ja heidän läheistensä surua ja yksityisyyttä. Jokelan tapauksessa nuorten reaktio osoitti, että nämä periaatteet eivät aina toteutuneet, sillä media tunkeutui liikaa tragedian keskelle ja nosti ampujan näkyvästi esiin.

Raittilan ja kollegoiden tutkimuksen mukaan niin sanottuun vakava lehdistö kertoivat adressista ja sen reaktioista useissa jutuissa. Adressin noteerasi myös Yleisradio uutis- ja ajankohtaislähetyksissään. Niin kutsutuista populaareista julkaisuista adressista kertoi vain Ilta-Sanomat. (Raittila ym, 2008, 177).

Ahkerasti adressista ja sen edistymisestä uutisoi Helsingin Sanomat sekä Keski-Uusimaa. Molemissa julkaisuissa esiteltiin adressin sisältö kritiikkeineen sekä päätoimittajien kommentit. Myös eri tahojen kannanotoista sekä avainhenkilöiden ja journalistien välisistä tapaamisista ja adressin luovuttamisesta uutisoitiin. (Raittila ym, 2008, 177).

Adressia käsiteltiin myös alan ammattilehdissä.

4.1 Toimittajien reaktio adressiin

Aluksi toimittajien suhtautuminen adressiin oli varsin ymmärtäväistä. Marraskuussa 2007 adressi nähtiin osana nuorten surutyötä ja tapana käsitellä järkyttävää tapahtumaa. Monet toimittajat ym-

märsivät, että median läsnäolo tragedian keskellä oli aiheuttanut ahdistusta ja pahentanut jo valmiiksi vaikeaa tilannetta. Toimittajat tunnustivat, että median toiminta koettiin tungettelevaksi, ja tämä teki nuorten kritiikistä inhimillisesti oikeutettua (Raittila ym. 2008, 177).

Kun keskustelu adressista eteni, toimittajien reaktioihin alkoi tulla myös puolustautumista ja kriittisempiä näkökulmia. Monet toimittajat kokivat, että nuorten kritiikki oli liian yleistä eikä se yksilöinyt konkreettisia esimerkkejä median ylilyönneistä. Tällainen kritiikki oli helppo torjua, sillä toimittajat kokivat, että ilman tarkempia yksityiskohtia syytökset jäivät epämääräisiksi (Raittila ym. 2008, 178).

Osa toimittajista kyseenalaisti myös adressin taustavoimat. He esittivät epäilyksiä siitä, että nuorten sijaan adressin takana olivat aikuiset, kuten kriisityöntekijät tai vanhemmat, mikä loi "bulvaaniteorian". Tämä epäily antoi joillekin toimittajille syyntä suhtautua nuorten kritiikkiin varauksellisesti ja vähätellä sen merkitystä (Raittila ym. 2008, 179).

Vaikka osa toimittajista puolustautui, moni suhtautui nuorten kritiikkiin myös itsekriittisesti. Useat toimittajat myönsivät, että hektinen ja kaoottinen tilanne johti vaikeisiin ja eettisesti haastaviin päätöksiin. Nopea kilpailu uutisoinnissa johti tilanteisiin, joissa median toiminta saattoi ylittää hyväksyttävän rajan, kuten yhteydenottoihin sokkitilassa oleviin alaikäisiin tai heidän perheisiinsä. Toimittajat kertoivat jälkikäteen pohtineensa toimintaansa ja tunteneensa häpeää joistakin tehdyistä päätöksistä (Raittila ym. 2008, 180–181).

5 Viertola

Vantaan Viertolan koulun Jokirannan opetuspisteessä tapahtui 2. huhtikuuta 2024 Suomen lähihistorian järkyttävimpiin lukeutuva kouluampuminen. Tapaus oli poikkeuksellinen erityisesti siksi, että se oli ensimmäinen alakoulussa tapahtunut ampumavälikohtaus Suomessa. Ampuja oli 12-vuotias poika, jolla oli koulussa mukana hänen sukulaiselleen kuuluva laillinen revolveri. Ampuminen tapahtui aamulla juuri koulupäivän alettua. Poliisi sai hälytyksen kello 9.08. Poliisipartio saapui paikalle nopeasti, vain yhdeksässä minuutissa, mutta tekijä oli ehtinyt poistua paikalta. Hänet tavoitettiin Helsingin Siltämäestä alle tunti ampumisen jälkeen.

Ampumisen seurauksena yksi 12-vuotias poika menehtyi ja kaksi samanikäistä tyttöä loukkaantui vakavasti. Molemmat tytöt saivat vakavia päävammoja ja heidät kuljetettiin välittömästi Lastensairaalaan. Tapaus järkytti syvästi koko Suomea. Ampuja kertoi poliisille ampuneensa ilmaan paetessaan ja hävittäneensä loput patruunat. Poliisin esitutkinta paljasti, että poika oli etsinyt tietoa aiemmista kouluampumistapauksista sekä Suomessa että ulkomailta. Hän oli myös laatinut listan mahdollisista uhreista. Poika kertoi kokeneensa syrjintää ja kiusaamista koulussa, mutta poliisin tutkimuksissa ei löytynyt viitteitä systemaattisesta kiusaamisesta Viertolan koulussa.

Koska epäilty oli alle 15-vuotias, hän ei ole rikosoikeudellisessa vastuussa, eikä teko etene syyteharkintaan. Tapaus herätti laajaa yhteiskunnallista keskustelua siitä, miten tällaisiin tragedioihin voidaan puuttua ennalta ja millä tavoin media voi käsitellä aihetta vastuullisesti ilman, että se lisää pelkoa tai leimaa nuoria.

Tapaus nosti jälleen laajasti esiin keskustelun kouluturvallisuudesta. Koulujen turvallisuuskäytännöt ja kriisivalmiudet joutuivat tarkasteluun, kun monet koulut ja kunnat ryhtyivät välittömästi tarkistamaan omia turvallisuussuunnitelmiaan sekä lisäämään harjoituksia ja päivittämään ohjeistuksiaan mahdollisten väkivaltatilanteiden varalta (Helsingin Sanomat 3.4.2024).

Samalla heräsi huoli siitä, miten koulut tunnistavat ja tukevat oppilaita, joilla on vaikeuksia tai jotka kokevat syrjintää ja yksinäisyyttä. Asiantuntijat painottivat koulupsykologien ja kuraattorien resurssien lisäämistä sekä kodin ja koulun yhteistyön vahvistamista, jotta mahdolliset ongelmat havaitaan ajoissa (Yle Uutiset. 4.4.2024).

Keskustelu laajeni myös aseiden säilytykseen ja lainsäädäntöön. Poliitikot ja asiantuntijat vaativat tiukempia säädöksiä aseiden säilytykseen erityisesti kodeissa, joissa on lapsia ja nuoria. Sisäministeriö aloitti selvityksen aselain kiristämisestä (MTV Uutiset 5.4.2024). Lisäksi tapaus toi jälleen esiin koulukiusaamisen vakavat seuraukset ja sen, miten tärkeää on puuttua kiusaamiseen mah-

dollisimman varhaisessa vaiheessa. Opetusalan ammattilaiset ja järjestöt vaativat lisää konkreettisia toimia kiusaamisen kitkemiseksi kouluissa sekä matalampaa kynnystä hakea apua (Opettaja-lehti 8.4.2024).

5.1 Tapauksen uutisointi mediassa

Tieto ampumavälikohtauksesta oli verkkouutisissa esimerkiksi Ylellä kello 10.34. Medioille tieto tuli Itä-Uudenmaan poliisin tiedotteen kautta. Useimmat mediat päätyivät seuraamaan tilannetta päivittävällä live-seurannalla. Esimerkiksi Yle päivitti seurantaansa 12. huhtikuuta saakka.

Tieto Jokelan tapauksesta (2007) taas tuli useisiin uutistoimituksiin yleisövinkein sähköpostitse. Häätäkeskus sai ilmoituksen Jokelan tapauksesta kello 11.43. Vain minuuttia aiemmin tekijä oli ampunut ensimmäisen luotinsa. Monissa tapauksissa tiedotusvälineet pystyvät hankkimaan tietoa nopeammin ja joustavammin kuin viranomaisorganisaatiot (Raittila 1994, 55).

Perinteisessä kriisitiedottamisessa viranomaiset näkevät median ikään kuin omana tiedotusvälineenään, jonka avulla tieto leviää nopeasti ja voi vähentää puhelinsoittoja viranomaisille (Raittila 1994, 1).

5.2 Ampumavälikohtaus huomioitiin maailman medioissa

Viertolan tapaus sai laajaa kansainvälistä huomiota. Useat merkittävät uutismediat ympäri maailmaa uutisoivat tapahtumasta pääuutisissaan. Britanniassa The Guardian ja BBC, Yhdysvalloissa CNN sekä Ruotsissa SVT ja Dagens Nyheter nostivat tapauksen esille. Uutinen levisi Venäjän riippumattomalle Meduza-uutissivustolle sekä moniin eurooppalaisiin medioihin, kuten ranskalaiseen Le Mondeen, espanjalaiseen El Paísiin ja saksalaiseen Deutsche Welleen. Myös kansainvälinen uutiskanava Al-Jazeera raportoi tapauksesta.

6 Toimittajien kokemukset Viertolan tapauksesta

Viertolan kouluampuminen nousi nopeasti otiskoihin ympäri Suomen ja media suuntasi välittömästi Vantaalle. Tässä kappaleessa tarkastellaan, miten eri medioiden toimittajat kokivat tämän poikkeuksellisen uutistilanteen ja millaisia käytännön sekä eettisiä haasteita he kokivat. Tarkastelussa ovat mukana MTV Uutisten rikostoimituksen päällikkö Tiia Palmen sekä rikostoimittaja Pekka Lehminen, Iltalehden julkaisupäällikkö Tiia-Maria Taponen ja toimittaja Eevi Karvinen sekä Ylen toimittaja Reeta Cremin.

Haastattelujen kautta avautuu monipuolinen kuva siitä, miten Viertolan koulusurmien kaltainen kriisitilanne hoidetaan toimituksessa. Haastatteluissa käsitellään muun muassa toimittajien henkilökohtaisia kokemuksia, eettistä pohdintaa, viranomaisyhteistyötä, copycat -ilmiötä ja median vastuuta.

6.1 Tiia Palmen, MTV Uutiset

MTV Uutisten rikostoimituksen päällikönä toimiva Tiia Palmen kertoo MTV:n saaneen vinkin toimitukseen aamulla noin 9.16, vain kahdeksan minuuttia poliisin hälytyksen jälkeen. Uutispäälliköt olivat samaan aikaan kokouksessa. Vinkki tuli luotettavasta lähteestä, joten toimituksessa tiedettiin tilanteen olevan vakava. Toimituksesta lähetettiin paikan päälle kaksi kuvaajaa sekä kaksi toimittajaa.

Palmenin mukaan median eettinen haaste traagisissa tilanteissa on vahvistamaton tieto. Joudutaan miettimään, mitä voidaan sanoa ja milloin.

Esimerkiksi tieto ampumisesta sekä kuolonuhrista tavoitti toimituksen ennen poliisin vahvistusta, jolloin toimitus odotti tiedon uutisoitua. Ennen poliisin vahvistusta uutisoitiin suuresta poliisioperaatiosta.

”Viertolan tapauksessa kuolonuhrista tiedettiin ennen kuin poliisi vahvisti tiedon. Meidän piti kuitenkin odottaa vahvistusta poliisilta. Uutiskilpailu ei saa mennä sen edelle, että omaiset eivät saisi ensin infoa”.

Palmenin mukaan on myös tärkeää miettiä, että uutisointi ei vaaranna esimerkiksi vielä koulutiloissa olevia.

Jokelan koulusurmat mediassa on esitelty potentiaalinen turvallisuusriski, jonka mukaan ainakin teoriassa ampujan olisi voinut olla mahdollista saada internetistä tietoa piilossa olevien sijainnista.

Iltä-Sanomien kello 13.33 julkaisemassa jutussa nimettömänä pysyvä isä kertoo saaneensa pojaltaan puhelun, jossa tämä kertoo piileksivänsä koulun WC-tiloissa neljän muun oppilaan kanssa (Raittila ym. 2008, 96).

Palmen oli mukana myös Jokelan ja Kauhajoen uutisoinnissa. Hänen mukaansa Jokelassa tehtiin paljon virheitä niin virkavallan kuin koulun henkilökunnan toimesta. Kauhajoen tapaus hoidettiin Palmenin mukaan jo paremmin. Hän uskoo kaikkien osapuolten oppineen Jokelan tapauksesta, joka oli ensimmäinen Suomessa.

Palmenin mukaan Viertolan tapaus hoidettiin hyvin sekä median että viranomaisten puolesta.

Palmen toimii oikeustoimittajien hallituksen puheenjohtajana. Oikeustoimittajien hallitus palkitsi Itä-Uudenmaan poliisin Viertolan tiedottamisesta. Palmenin mukaan Itä-Uudenmaan poliisissa ymmärrettiin nopeasti tiedon tarve. Poliisi järjesti erikseen tiedotustilaisuuden sekä henkilön vastaamaan medialle. Palmenin mukaan poliisi toimii nykyään hyvin yhteistyössä median kanssa. Palmen uskoo myös poliisin ymmärtäneen uutisoinnin tärkeyden väärän infon leviämisen kannalta.

MTV:n esittämä ajankohtaisohjelma rikospaikka käsitteli Viertolan tapausta heti seuraavana päivänä. Itä-Uudenmaan poliisi kertoi studiossa kaiken, mitä tilanteesta sillä hetkellä tiedettiin. Palmenin mukaan televisio kertoo jutusta kokonaiskuvan, kun verkossa voidaan keskittyä pieniin yksityiskohtiin.

Palmen uskoo poliisin esiintymisen rikospaikka -ohjelmassa mahdollisesti katkaisseen siipiä virheelliseltä tiedolta.

6.2 Pekka Lehtinen, MTV Uutiset

30 vuotta rikostoimittajana työskennellyt Pekka Lehtinen on ollut mukana uutisoimassa Jokelan, Kauhajoen sekä Viertolan tapauksista. Lehtisen mukaan Jokelan jälkeen media sekä viranomaiset oppivat paljon. Hänen mukaansa monet Jokelassa tehdyt virheet korjattiin vuotta myöhemmin Kauhajoella. Jokelan sekavan ja puutteellisen viranomaisviestinnän jälkeen Kauhajoella tiedotustilaisuuksia järjestettiin usein ja viranomaiset olivat helpommin tavoitettavissa. Myös Uhreja sekä silminnäkijöitä lähestyttiin hienotunteisemmin. Viertolan tiedottaminen viranomaisten puolelta ei olisi voinut mennä hänen mukaansa juurikaan paremmin.

”Vanha totuus on, että media on vastuussa lukijoille, kuulijoille ja katsojille ja median velvollisuus on kertoa mitä yhteiskunnassa tapahtuu. Sinänsä kouluampumistapaukset eivät poikkea normaalista journalismista. Ollaan vastuussa ihmisille”.

Rikostoimittaja voi kiinnittää eri tavalla huomiota esitutinnan etenemiseen, nimikkeisiin, kuulusteluihin ja muuhun materiaaliin, mutta muuten työskentely ei Lehtisen mukaan eroa normaalista toimitustyöskentelystä.

Lehtisen mukaan hienotunteisuutta ei voi korostaa liikaa, jotta ei ylitetä sitä rajaa, missä voisi olla eettisen tarkastelun paikka. Tämä luo haasteita, kun tieto pitää kuitenkin kertoa ihmisille

Viertolan tapauksessa haasteita toi esimerkiksi sekä tekijän että uhrien alaikäisyys. Lehtisen mukaan tärkeää oli pohtia, miten uutinen pystytään tekemään niin, että omaiset otetaan huomioon mahdollisimman hyvin.

”Ylipäättään kun on kyseessä alaikäinen uhri tai tekijä niin se tulee huomioida mahdollisimman hyvin. Täytyy muistaa hienotunteisuus ja tiettyjen eettisten pelisääntöjen mukaan toimiminen”.

Lehtisen mukaan uhrien ääni ei tule uutisoinnissa samalla tavalla kuuluviin, kuin tekijän. Hänen mukaansa on selvää, että mikäli uhri tai omaiset itse haluavat kertoa tapahtumista heitä kuultaisiin paljonkin. Lehtisen mukaan on arvokasta saada uhrien tai omaisten ääni kuuluviin ja sille annetaan aina tilaa. Vaikka nämä puheenvuorot ovat tärkeitä, niitä on Lehtisen mukaan vaikea saada.

Lehtinen nostaa esimerkin norjalaisten mediatalojen päätöksestä olla levittämättä Anders Behring Breivikin kuvaa vuoden 2011 terrori-iskun jälkeen.

Breivikin tekemien terrori-iskujen jälkeen Norjassa käytiin laajaa keskustelua hänen kuvansa käytöstä mediassa. Breivik käytti omia kuviaan propagandatarkoituksiin, erityisesti 1500-sivuisessa manifestissaan, jossa hän esitteli ideologiaansa ja valmistautumistaan iskuihin. Median päätös rajoittaa hänen kuvansa käyttöä perustui pyrkimykseen estää hänen äärioikeistolaisen ideologiansa leviämistä ja uhrien kunnioittamiseen. Tämä linjaus korostaa journalistisen etiikan merkitystä rikollisten tekojen käsittelyssä ja niiden vaikutusten minimoinnissa (Suomen Kuvalehti, s. 1).

Lehtinen peilaa Viertolan tapausta aiempiin tapahtumiin Jokelassa ja Kauhajoella, jossa tekijät olivat 18- ja 22-vuotiaita. Lehtisen mukaan on hyttävää, että Viertolan tekijä, 12-vuotias poika oli ennen tekoa hakenut netistä tietoa aiemmista tapahtumista ja varautunut usealla patruunalla, ollut aikeissa ampua enemmän uhreja ja häneltä löytyi usean nimen tappolista.

Copycat -toiminta ei kuitenkaan ole Lehtisen mukaan median syytä eikä mediaa voi siitä syyllistää.

”Usein sanotaan, että kun media uutisoi vaikkapa perhesurmasta, se johtaa uusiin perhesurmiin. Näin se voi tietysti joskus ollakin, koska monesti perhesurmia on tapahtunut ryppäissä ajan sisällä useitakin. Yksi teko saattaa lietsoa toiseen tekoon”.

Media ei kuitenkaan voi Lehtisen mukaan vaieta rikoksista, sillä perusteella, ettei joku muu hakisi mallia tai tietoa.

Rikokset eivät ole median vastuulla, vaan tekijän, kuten Viertolan tapauksessa, jossa tekijä oli hakenut tietoa aiemmista tapauksista. Lehtisen mukaan on kuitenkin toinen asia, miten missä valossa tekijästä uutisoidaan. Sankaria hänestä ei mediassa tule tehdä.

Lehtisellä on usean vuosikymmenen kokemus rikosjournalismista. Tätä nykyä hän pystyy suhtautumaan työhön työnä. Lehtinen kertoo, että kaikki alaikäisiin tai lapsiin jollain tavalla kytkeytyvät rikokset menevät erityisesti ihon alle.

6.3 Tiia-Maria Taponen, Iltalehti

Tiia-Maria Taponen on työskennellyt toimittajana 11 vuotta, joista 8 vuotta erilaisissa esimiestehtävissä. Viertolan tapauksen aikaan Iltalehden kotimaan ja ulkomaan julkaisupäällikön tehtävissä toimiva Taponen sijaisti rikosuutisten julkaisupäällikköä.

Taposen mukaan Viertolan tapauksen eettinen pohdinta lähti toimituksessa heti käyntiin. Kun tieto ala-asteella tapahtuneesta iskusta tuli, oli oletettavaa, että uhrit ovat alaikäisiä.

Toimituksessa päätettiin Taposen mukaan jo varhaisessa vaiheessa, että kaksi julkaisupäällikköä katsoo jutut läpi. Iltalehdessä otettiin Taposen mukaan todella tiukka linja esimerkiksi kuvien julkaisussa. Jälkeen päin toimituksessa on usein pohdittu, oliko linjaus liian tiukka.

Myös Taposen mukaan eettisyyden pohdinta kytkeytyy kuvien julkaisemiseen, uhrien ikään sekä siihen, mitä tietoa on soveliaista julkaista ja milloin.

Iltalehdessä päätettiin, että lasten ja omaisten kasvot eivät saa näkyä. Jos kuvattiin takaa päin, leikattiin kuva niin, että henkilöistä näkyi vain joko ylävartalo tai alavartalo. Lehdessä haluttiin suojella mahdollisia uhrien sisaruksia tai muita omaisia.

Kuvien julkaisun välttämättömyyttä pohdittiin myös silloin, kun esitutkimateriaali saatiin median käyttöön. Taposen mukaan erillistä keskustelua käytiin esimerkiksi kuvista, joissa näkyi verta. Pohdinnassa oli myös, pitääkö kuvien yhteyteen lisätä sensitiivisyysmerkintä. Merkinnän lisäämistä pohditaan toimituksessa kuvakohtaisesti.

Ampujasta kertominen linjattiin Iltalehdessä niin, että jos (lukija) ei tunne tekijää, niin häntä ei median julkaisemien tietojen perusteella pysty tunnistamaan.

Vaikka toimitukseen tuli runsaasti tietoa tekijästä, lehdessä julkaistiin vain viranomaisten antamaa tai varmistamaa tietoa. Iltalehdessä tekijästä puhuttiin alle 16-vuotiaasta pojasta.

Taponen kertoo, että Iltalehdessä tehtiin hyvin aikaisin myös päätös siitä, että tekijän nimeä ei tulla kertomaan missään tilanteessa.

Myöhemmin lehti julkaisi tiedon, että tekijä oli vasta jokin aika sitten siirretty luokalle. Iltalehti sai tästä useita vinkkejä tekijän luokkalaisten vanhemmilta. Toimitus näki myös varmennettuja Wilma-viestejä.

Suomessa Journalistin ohjeet ja Julkisen sanan neuvoston (JSN) periaatelausumat ohjaavat toimittajien toimintaa alaikäisten haastatteluissa. JSN:n periaatelausuman mukaan alle 7-vuotiaan haastatteluun tarvitaan aina huoltajan lupa. 7–14-vuotiaiden kohdalla huoltajan suostumus on suositeltavaa. Näiden suositusten mukaisesti Iltalehden toimittajat paikan päällä lähestyivät vain lapsia ja nuoria, jotka olivat joko vanhempiensa seurassa tai yli 14-vuotiaita. Tämä menettely varmisti, että alaikäisten oikeudet ja hyvinvointi otettiin huomioon.

Taposen mukaan suomalainen media on kehittynyt vuosien varrella, eikä Iltalehtikään saanut Viertola-uutisoinnista huonoa palautetta. Taposen itse mieltii, oltiinko esimerkiksi kuvien julkaisun kanssa liian varovaisia.

”Piilotimme uhrit ja heidän läheisensä ja ulkoistettiin uhreja liikaa? Mielestäni on tärkeämpää antaa ääni uhreille eikä tekijälle”.

Myös Taposen mainitsee Breivikin ja norjalaisten medioiden päätöksen olla näyttämättä tekijän kuvaa. Hän pitää päätöstä arvostettavana.

6.4 Eevi Karvinen, Iltalehti

Viertolan tapauksen aikaan Eevi Karvinen oli ehtinyt työskennellä toimittajana hieman alle kaksi vuotta. Iltalehden rikos- ja oikeustoimittajana hän oli ehtinyt toimia noin puoli vuotta. Uransa aikana Karvinen ei ollut ennen todistanut vastaavanlaisia, rankkoja uutistilanteita.

Karvisen muistikuvat päivästä ovat hatarat. Hän kertoo toimineensa robottimaisesti, koittaen saada asioita selville.

Hän muistelee, että hieman vaille kymmenen aamulla kollega huomasi sähköpostiin tulleen poliisitiedotteen ampumatapauksesta koulussa. Kollega huusi tiedon muillekin avokonttorissa työskenteleville toimittajille.

Karvinen kertoo olleensa hämmentynyt siitä, miten nopeasti ympärillä alkoi tapahtua vain muutamman sanan tiedotteen perusteella. Uutispäällikkö hankki paikan päälle kuvaajan sekä toimittajan ja toimituksessa alettiin selvittämään lisätietoja poliisilta.

Karvinen kehuu poliisin tiedottamista. Tietoa päivitettiin usein ja lehdistötilaisuus järjestettiin Karvisen mukaan nopeasti.

Toimituksessa tehtiin paljon yhteistyötä. Kotimaan julkaisupäällikkö Tiia-Maria Taponen liittyi rikostoimituksen seuran ja koko toimituksen kesken käytiin aktiivista keskustelua yhteisellä Slack -kanavalla.

Karvinen kertoo, että yleisön lähettämät vinkit loivat haastetta uutistyöhön. Toimitukseen tuli runsaasti kuvia ja videoita sekä väärää tietoa. Hän kertoo esimerkkitalanteen, jossa toimitukseen lähetettiin video tekijän kiinniotosta. Toinen mediatalo oli juuri julkaissut kiinniottovideon, joka oli kuvattu täysin eri paikassa. Poliisin avulla sekä esimerkiksi Google Mapsin kuvaa vertailemalla toimituksessa selvitettiin, onko kuvattu video oikeasta tilanteesta. Selvisi, että video oli oikea ja toinen mediatalo oli julkaissut väärän videon.

Toiseksi haasteeksi Karvinen sanoo uhrien ja tekijän nuoren iän.

Karvisen mielestä on tärkeää, että uutisoinnilla voidaan katkaista verkossa liikkuvien huhujen siivet. Muutama päivä tapahtumien jälkeen verkossa levisi lasten luokkahuoneesta soittama hätäpuhelu. Karvinen sekä useat kollegat kuuntelivat nauhoitusta useita kertoja. Poliisille soittaessa selvisi, että kyseessä on vuosia sitten soitettu hätäpuhelu, joka oli ladattu Youtubesta ja muokattu tilanteeseen sopivaksi. Karvisen kollega kirjoitti artikkelin siitä, että verkossa leviää väärä hätäpuhelu.

Tapahtumien jälkeen Karvinen kuvailee useamman päivän menneen ikään kuin "sumussa". Töissä työtehtäviä hän hoiti "robottimaisesti". Kun töissä ei ehtinyt pysähtyä, asiaa ei ehtinyt kunnolla miettiä. Aiheesta oli vaikea irtautua edes kotona, kun uutinen tuli vastaan kaikilla sosiaalisen median alustoilla. Karvisen mukaan ensimmäisen viikon jälkeen hieman helpotti.

Karvinen kertoo saaneensa töissä tarpeeksi tukea asian käsittelyyn. Julkaisupäälliköt ja vastaavat toimittajat kiertelivät toimituksessa muistuttamassa työterveydestä, jota voisi käyttää matalalla kynnyksellä, jos haluaa puhua ammattilaisen kanssa. Karvinen ei kuitenkaan kokenut ammattiapua tarpeelliseksi.

Karvinen kertoo, että toimituksessa käytiin viikon aikana paljon läpi sitä, mitä on tehty, mitä tehdään seuraavaksi sekä sitä, miten toimittajat jaksavat.

Joitain päiviä myöhemmin toimituksessa järjestettiin päätoimittajatunti, jossa käytiin perusteellisesti läpi tapahtumat sekä oman mediatalon toiminta. Karvisen mielestä asioiden läpikäyminen auttoi käsittelemään omia tuntemuksia. Hänen mielestään oli myös lohdullista puhua tunteista lähimpien kollegojen kanssa.

"Saatoin pitää töissä muutaman minuutin itkutaukoja, jonka jälkeen jatkoin robottimaista toimintaa. Viikon päätteeksi istuimme kollegojen kanssa iltaa, oli helpottava huomata, että muihinkin sattuu".

Karvinen ei kokenut tarvitsevansa keskusteluapua. Hänestä kuitenkin tuntui lohdulliselta, että reilusti vanhemmat kollegat osoittivat myötätuntoa ja kertoivat olevansa tukena. Karvisen mukaan toimituksessa on matala hierarkia ja läheiset välit esihenkilöiden kanssa. Mikäli keskusteluapua kaisi, sitä olisi tarjolla.

”On ollut vaikea ymmärtää, miten pienistä lapsista on kyse. Kouluampuminen on poikkeuksellista, 12-vuotiaiden tekemät vakavat väkivaltarikokset ovat poikkeuksellisia ja kun ne laitetaan yhteen, on sitä vaikea ymmärtää”.

Tapaus on kuitenkin ollut Karvisen mukaan niin poikkeuksellinen, että on yhteiskunnallisesti tärkeää kertoa mahdollisimman paljon. Journalismin tehtävä on tarjota tietoa, kun sitä eniten tarvitaan.

Karvinen kertoo olleensa tapauksesta ja sen uutisoinnista ”aivan rikki ja romuna”. Hänen omaa jakamistaan helpotti, kun tapauksen tukinta päättyi ja toimitus sai esitutkintapöytäkirjat. Hänestä tuntui, että isoihin kysymyksiin sai jollain tasolla vastauksen. Karvinen kuvailee tapauksen aikaisia tuntemuksiaan ”helvetiksi” ja työuransa hirveimmäksi tapaukseksi. Hän toivoo, että vastaavaa ei tapahtuisi enää koskaan.

6.5 Reeta Cremin. Yle

Reeta Cremin on työskennellyt Ylellä vuodesta 2007. Hän oli Ylen toimittajista ensimmäinen, joka lähti paikan päälle Viertolan koululle. Jokelan tapauksen aikaan hän oli töissä toimituksessa, joten Viertolan tapaus ei ollut ensimmäinen koulusurma hänen työurallaan.

Cremin oli odottanut työpäivää, sillä hänellä piti olla koulutus. Päivä sai kuitenkin nopeasti uuden käänteen, kun esihenkilö juoksi huoneeseen ja kertoi, että Vantaalla on tapahtunut kouluampuminen ja jonkun pitäisi lähteä paikan päälle heti.

Kokeneena toimittajana Cremin ilmoittautui lähtijäksi. Sisältöpäällikkö antoi koordinaatit ja kuvaaja lähti hakemaan autoa. Kollega muistutti luotiliiveistä. Creminille itselleen ei ollut tullut mieleen ottaa liivejä, sillä hän ei osannut pelätä tilannetta.

Automatkan aikana Cremin luki toimituksen chat-ryhmistä kaiken saatavilla olevan tiedon. Automatkan aikana tuli myös tieto, että ampuja oli lähtenyt eikä tilanne ollut enää akuutti.

Paikalle päästyä Cremin ja kuvaaja Petteri Juuti kohtasivat ensimmäisen haasteen. Koulurakennuksia oli kolme, eikä heillä ollut varmaa tietoa, mistä rakennuksesta oli kyse. Paikalla ollut poliisi ei Creminin mukaan ollut tilanteessa avuksi.

Paikan päällä tilanteen poikkeuksellisuus hahmottui, kun tekijäksi selvisi 12-vuotias lapsi. Cremin muistaa miettineensä, opiskeliko rakennuksessa kenties lukior ryhmä tai ammattikouluopiskelijoita.

Cremin alkoi heti jutella paikalla olevien ihmisten kanssa. Osa oli koiran ulkoiluttajia, osa koululaisten vanhempia. Ihmisten kanssa jutellessa selvisi, että ampuja oli 12-vuotias. Cremin kuuli tiedon useammalta jututtamaltaan henkilöltä. Hän uskoo, että kun saman asian kuulee ainakin kahdelta, on asia yleensä paikkansa pitävä. Cremin kertoi tiedon toimitukseen Pasilaan, jossa tietoa alettiin varmistaa. Suorassa lähetyksessä hän voisi sanoa vain varmistettuja faktoja.

Seuraava haaste liittyi teknisiin ongelmiin. Komento toimituksen ja kuvauslaitteiden kanssa ei toiminut eikä Cremin kuullut tuottajaa korvakuulokkeestaan. Cremin ja Kuvaaja eivät tieneet, oliko yhteys Pasilaan onnistunut. Cremin kuitenkin alkoi juontaa kameralle sovittuun kellonaikaan. Josain vaiheessa liveä Cremin sanoi, että pidetään pieni tauko, jonka aikana yhteys saatiin toimimaan. Tauon aikana Cremin ehti lukea toimituksen ryhmäkeskusteluun tulleet viestit ja uusimmat tiedot.

Cremin oli paikan päällä siihen asti, kun oppilaita alettiin päästää ulos koulusta.

Se, miten asioista kerrotaan suorassa lähetyksessä, on Creminin mukaan haaste. Paikan päällä silminnäkijöiltä kuullut tiedot täytyy ottaa tosissaan, mutta niitä ei voi kertoa faktoina ennen, kuin tieto on toimituksen puolesta varmistettu. Myös sanavalinnat tulee olla tarkkoja.

”Kerronko, että täällä aikuiset puhuvat, tämä on vielä epävirallinen tieto, nyt näen, nyt kuulen. Sanavalintoja joutuu miettimään koko ajan”.

Creminin mukaan suorissa lähetyksissä tieto saatetaan kertoa myös verkkouutisia hitaammin, sillä paikan päällä ei ehdi seuraamaan toimituksessa käytävää keskustelua tai uutisointia.

Creminille oli selvää, että hän lähestyy paikan päällä olevia ihmisiä ja haastattelee heitä. Hänen mielestään se on hänen tehtävänsä ja se syy, miksi paikan päällä ollaan. Sensitiivisyys työssä on Creminin mielestä tärkeää, mutta hän myös luottaa omaan arviointiinsa siinä, onko joku sopiva haastatteluun. Hänen mielestään on myös normaalia, että joku kieltäytyy haastattelusta eikä sitä pidä ottaa itseensä. Kyseleminen on osa työnkuvaa.

Cremin korostaa, että kentällä olevan toimittajan työ on hankkia lisätietoa ja hankkia mahdollisimman paljon materiaalia. Creminin mielestä täysin hyväksyttävää tehdä myös haastatteluja, jotka ei välttämättä ole sopivia julkaisuun, sillä kentällä olevan toimittajan tai kuvaajan tehtävä ei ole tehdä julkaisupäätöstä, se tehdään kotitoimituksessa.

”Materiaalia kerätään nauhalle eikä sitä pidä liikaa miettiä. Ei ole toimittajan vastuulla miettiä ylitetäänkö rajoja, julkaisupäätös on muiden vastuulla. Kauempaa kotitoimituksesta on myös helpompi arvioida päätöksiä, kuin pa

Creminille tuli yllätyksenä erimielisyydet kuvaajan kanssa. Visiot kuvaajan kanssa erosivat niin paljon, että he päätyivät soittamaan toimitukseen julkaisupäällikölle. Creminin mielestä olisi ollut hyväksyttävää näyttää taustalla sumeasti, kun lapset tulevat koulun ovista ulos. Cremin turhautui,

sillä hänen mielestään näky olisi ollut maailmanluokan uutiskuvatilanne. Kuvaaja muistutti Creminiä Jokelan jälkeisestä kritiikistä. Cremin kertoo ymmärtävänsä kritiikin Jokelan tapahtumien jälkeen, mutta hänen mielestään median ei kuulu itse sensuroida itseään.

Cremin koki kuvaajan ohailevan häntä liikaa, joka toi hänelle epävarman olon kameran edessä. Yhteisen vision puuttuminen ja selkeä ideologinen arvostiriita kuvaajan kanssa toivat työhön Creminin mukaan haastetta. Cremin korostaa toimittajan ja kuvaajan välistä luottamusta sekä yhteistyötä työn onnistumiseksi.

”Kuvaajan ja toimittajan välinen luottamus on todella tärkeää. Järkyttävässä tilanteessa pienenikin kitka vaikutti minuun ja olisin kaivannut kameramieheltä täyden tuen”.

Kuvaaja oli myös eri mieltä siitä, voiko paikalla olijoita haastatella. Cremin koki, että kuvaaja ei arvostanut hänen ammattitaitoaan.

Suorassa lähetyksessä Cremin herkistyi, kun lapset pääsivät ulos koulusta ja vanhempiensa luo. Cremin sai lukijoilta kiitosta omien tunteiden näyttämisestä. Cremin kuitenkin itse uskoo, että ei olisi herkistynyt, jos taustalla ei olisi ollut kitkaa kuvaajan kanssa.

Iltapäivällä kotiin päästyään Cremin kertoo olleensa todella väsynyt. Väsymystä ei tajunnut kentällä. Kotona odotti normaali lapsiperheen arki, joten tapahtumaa ei ehtinyt miettiä.

Tapahtumien jälkeisenä päivänä Cremin osallistui kollegan toivomaan etäpalaveriin, jossa oli mukana Mehiläisen työterveyshoitaja. Tilanteen purkaminen ja läpikäyminen auttoivat käsittelemään asiaa.

Cremin koki epäonnistuneensa tiedonvälittäjänä, kun hän herkistyi suorassa lähetyksessä. Kollegat sekä päätoimittaja sanoivat, että kukaan ei ole kieltänyt tunteiden näyttämistä, josta tuli Creminille parempi mieli. Tapahtumia käytiin läpi myös oman toimituksen kesken. Keskusteluissa käytiin läpi, miten tapahtumat saattavat vaikuttaa omiin ajatuksiin. Mikäli tapahtuma pyörisi mielessä vielä kuukauden päästä, tulisi toimittajien hakea keskusteluapua.

Tapahtumat eivät jääneet vaivaamaan Creminiä. Hän suhtautuu tapaukseen toimittajana ja silminnäkijänä.

”Totta kai ymmärsin, että kyseessä on historiallinen ja kamala tapahtuma, ihmisä kuoli, onhan se tragedia. Tapahtuma ei kuitenkaan vaikuttanut millään tavalla minun omaan elämäni ja pystyin laittamaan sen omaan lokeroonsa. Tämä tapahtui muille, ei minulle”.

6.6 Petteri Juuti, Yle

Petteri Juuti on työskennellyt videokuvaajana yli viisitoista vuotta. Viertolan koulusurma oli hänen uransa ensimmäinen vastaava tapahtuma. Juuti työskenteli surmapäivänä Yleisradiossa paikan päällä yhdessä Reeta Creminin kanssa.

Kun Juuti pääsi tapahtumapaikalle yhdessä työparinsa Creminin kanssa, oli tunnelma hänen mukaansa rauhallinen mutta epätietoinen. Alkuhämmennyksessä Juuti muistelee miettineensä, millaista materiaalia työnantaja paikan päältä haluaa. Juuti ja Cremin aloittivat suoran lähetyksen mahdollisimman nopeasti.

Teknisten ongelmien lisäksi Juuti kertoo haasteeksi pohdinnan siitä, ketä haastatella ja ketä ei. Juuti kertoo kokeneensa jonkinlaista ristiriitaa journalististen velvoitteiden ja henkilökohtaisten ajatusten kanssa. Juutin mukaan videokuvaajan materiaalia voidaan ajatella kahdesta eri tasosta.

Materiaalin hankintataso on hänen mukaansa materiaalia, jota ei kuvat suoraan lähetykseen. Tästä näkökulmasta materiaalia tulisi hankkia niin paljon ja kattavasti kun vain mahdollista, sillä julkaisupäätös tehdään myöhemmin. Hän kuitenkin huomasi itsessään, että myös tämän materiaalin hankkiminen voi olla tungettelevaa ja häiritsevää.

Juuti koki olevansa välikädessä, sillä yleisö ja toimitus halusivat materiaalia mahdollisimman paljon, samalla hän ei halunnut häiritä omaisia, jotka olivat mahdollisesti epätietoisia lastensa kohta-loista tai myöhemmin vaikeuttaa lasten kärsimystä kuvaamalla valmiiksi vaikeaa tilannetta.

Toisessa tasossa, julkaisutasossa, kuten esimerkiksi suorissa lähetyksissä Juuti kertoo ohjanneensa toimittajan sellaiseen paikkaan, jossa taustalla ei voi näkyä mitään, mitä ei pitäisi. Juutin mielestä omaisten ja uhrien suojele oli tärkeämpää, kuin kiinnostava tausta.

Päivän hankalimmaksi tilanteeksi Juuti kertoo sen, kun oppilaat viimein pääsivät ulos koulusta. Koululta johti ulos kaksi pääreittiä, joista ainakin toinen oli täynnä kuvaajia ja toimittajia ja oppilaiden täytyi kulkea heidän median edustajien läpi. Juuti otti oppilaiden näkökulmasta valokuvan, sillä hän halusi näyttää, mitä oppilaat näkivät ensimmäisenä ulkona jo valmiiksi traagisen päivän päätteeksi.

”Vaikka ei kuvattaisi tai kysyttäisi mitään niin tuttu koulutie täynnä kuvaajia on mielestäni siinä rajalla, mitä itse ajattelen (medialta) hyväksyttävänä ja mitä en”.

Tältä näytti oppilaiden näkökulmasta, kun he pääsivät ulos koulun ovista. Lähde: Petteri Juuti / Yle

Juuti oli Viertolassa töissä myös seuraavana päivänä. Silloin hän sanoi suoraan, että ei kuvaa sitä, kun lapset palaavat kouluun. Koulun ulkopuolella olevia kynttilöitä hän meni kuvaamaan myöhemmin, kun oppilaat olivat jo sisällä.

Työpäivä ei aiheuttanut Juutille suuria tunteenpurkauksia eikä aihe seurannut kotiin. Hän kuitenkin kertoo toimituksen yhteisten purkutilaisuuksien olleen hyödyllisiä. Juuti kertoo aloittaneensa keskustelua paikan päältä ottamastaan kuvasta ja nuorten näkökulmasta. Aihe ei kuitenkaan kirvoittanut laajempaa keskustelua toimituksen sisällä, Juuti harmittelee.

Kehityskohteena Juuti pitää toimituksen ohjeistuksia siitä, mitä paikan päältä halutaan saavuttaa ja miten. Juuti toivoo, että kouluampumisten kaltaisissa tragedioissa ajateltaisiin enemmän uhreja ja heidän omaisiaan ja toissijaisesti ulkopuolisten tarvetta saada tietoa. Hänen mielestään tällaisista tragedioista uutisointi voisi tapahtua yleisellä tasolla, eikä hänen sanojensa mukaan niin ”tirkistelevää”.

Kuvaajan näkymä Viertolassa 2.4.2024 (Petteri Juuti, Yle)

Kuvaajan näkymä Viertolassa 2.4.2024 (Petteri Juuti, Yle)

Kuva oppilaiden näkökulmasta, kun he pääsivät ulos koulusta Viertolassa 2.4.2024 (Petteri Juuti, Yle)

7 Kantelut muistuttavat vastuullisen journalismin merkityksestä

Julkisen sanan neuvosto (JSN) vastaanotti useita kanteluita Viertolan kouluampumistapaukseen liittyen. Tapauksen poikkeuksellisuus, erityisesti sen alaikäiset osapuolet nostivat esiin kysymyksiä median vastuusta, yksityisyydensuojasta ja lasten erityisasemasta mediassa. JSN:lle tehdyt kantelut kohdistuivat pääasiassa Iltalehden, Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien uutis- ja live seurantaan, jossa esitettiin muun muassa videoita epäillyn 12-vuotiaan kiinniotosta sekä kuvia koululta evakuoitavista lapsista.

Kantelijoiden mukaan julkaisut rikkoivat Journalistin ohjeiden periaatteita sekä JSN:n periaatelausemaa alaikäisten esiintymisestä mediassa. Kantelijat olivat huolissaan kuvamateriaalin mahdollisesta väärinkäytöstä. Kantelijoiden mielestä oppilaiden yksityisyydensuojaa ei huomioitu riittävästi. Kanteluissa painotettiin myös journalistisen harkinnan puutetta julkaisujen video- ja kuvamateriaalien. Kantelijat muistuttivat myös median saamasta kritiikistä Jokelan tapauksen uutisoinnissa.

JSN:n puheenjohtaja päätti, ettei yksikään kanteluista johtanut varsinaiseen käsittelyyn. Päätösten mukaan kantelut eivät osoittaneet riittävän täsmällisesti, miten Journalistisia ohjeita olisi rikottu. Pelkkä kuvien tai videoiden julkaiseminen ei itsessään ole hyvän journalistisen tavan vastaista, ellei julkaistu sisältö ole erityisen loukkaavaa, epähienotunteista tai tunnistettavuuden kannalta ongelmallista. Puheenjohtaja totesi myös, että tapahtuman uutisarvo ja yhteiskunnallinen merkittävyys oikeuttivat sen laajan uutisoinnin. Esimerkiksi Iltalehden julkaisemassa videossa kiinniotettu henkilö oli kuvattu takaapäin, ja kuvamateriaalia oli sumennettu tunnistettavuuden estämiseksi.

Tapauksen perusteella voidaan todeta, että JSN:n ratkaisut heijastavat journalismin eettistä painotusta, jossa yksilön suoja pyritään turvaamaan, mutta ei journalistisen julkisuusvastuun kustannuksella. Kanteluiden hylkääminen osoittaa, että journalistinen harkintavalta säilyttää laajan liikkumavaran erityisesti poikkeuksellisissa uutistilanteissa. Samalla tapaus konkretisoi, kuinka tärkeää on arvioida visuaalisen aineiston sisältöä ja esitystapaa erityisen tarkasti silloin, kun uutisoinnin kohteena ovat alaikäiset, ja kuinka journalistinen intressi tulee jatkuvasti punnita suhteessa yksilönsuojan periaatteisiin.

Viertolan kouluampumistapauksen kantelut osoittavat, kuinka tärkeää on, että uutismedia kykenee yhdistämään nopean tiedonvälityksen ja harkitsevan sisällöntuotannon. Vaikka Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja ei nähnyt selkeää ohjerikkomusta, tapaukset osoittavat, että yleisön odotukset journalistisesta vastuullisuudesta voivat olla tiukempia kuin neuvoston tulkintalinja.

8 Pohdinta

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, miten toimittajat kokevat kouluampumistapauksista uutisoinnin ja siihen liittyvät journalistiset haasteet. Tavoitteena oli myös kartoittaa, millaista tukea toimittajat kokevat tarvitsevansa työssään ja miten mediatalot tukevat toimittajia kriisiuutisoinnin aikana ja sen jälkeen. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena haastattelututkimuksena, mikä mahdollisti syvällisen ymmärryksen toimittajien kokemuksista sekä antoi tilaa heidän omille näkemyksilleen ja tuntemuksilleen.

Keskeisimmät tulokset osoittivat, että kouluampumistapauksista uutisointi luo haasteita toimittajille. Sensitiivisyys, faktapohjaisuus ja hienotunteisuus nousivat vahvasti esiin kaikkien haastateltujen puheissa. Alaikäisten uhrien ja tekijöiden kohdalla varovaisuus ja eettinen harkinta olivat keskeisiä työtä ohjaavia tekijöitä. Lisäksi toimittajien keskinäinen vertaistuki ja toimituksen sisäinen keskustelu osoittautuivat olennaisiksi toimittajien jaksamisen kannalta.

Paikalla olevalla toimittajalla oli lisäksi haasteita teknologian sekä kuvaajan kanssa. Nämä haasteet eivät ole suoraan yhteydessä juuri kouluampumistapaukseen, mutta luovat toimittajalle stressiä sekä ylimääräistä työtä.

Toimittajat tunnistavat työnsä yhteiskunnallisen merkityksen sekä yleisön tiedontarpeen. Eettiset haasteet korostuivat uhrien ja omaisten kunnioittamisessa sekä tekijän esittämisessä mediassa.

Jokelan ja Kauhajoen jälkeen tehdyissä tutkimuksissa useat toimittajat kertoivat kokeneensa ahdistusta, ja jotkut olivat harkinneet jopa alan vaihtoa. Tähän tutkimukseen vastanneet toimittajat eivät kokeneet työn tekoa ahdistavana eivätkä ajatukset vaikuttaneet heidän normaaliin elämäänsä.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että suomalainen journalismi on kehittynyt merkittävästi sitten vuoden 2007 Jokelan tapauksen jälkeen. Toimintatavat ovat ammatillistuneet ja kriisitilanteissa näkyä aikaisemmista virheistä oppiminen. Haastatellut toimittajat myös kiittivät virnanomaisten yhteistyötä Viertolan tapauksessa. Viranomaisten toiminta oli merkittävästi toimivampaa ja nopeampaa kuin aiemmissa tapauksissa. Tämä osoittaa, että kriisien jälkeinen reflektio ja käytäntöjen uudelleenarviointi ovat kannattavia.

Tuloksia voidaan hyödyntää mediaorganisaatioissa kehittämällä kriisiuutisoinnin ohjeistuksia. Konkreettisia ehdotuksia ovat esimerkiksi selkeiden käytäntöjen laatiminen uhrien ja omaisten kohtaamiseen sekä tekijän esittämiseen. Toimitukset voivat myös järjestää säännöllisesti koulutuksia erilaisten kriisitilanteiden varalle. Lisäksi toimituksissa tulisi järjestää purkutilaisuuksia kuormittavien uutistapahtumien jälkeen. Ammatillisen keskusteluavun tulee olla toimittajille helposti saatavilla.

Mediataloissa voisi myös käydä aktiivista keskustelua copycat- ilmiön ehkäisemiseksi. Mediatalat voivat tehdä tietoisien päätöksen olla näyttämättä esimerkiksi tekijän kuvaa tai nimeä. Kuten kappaleessa 3.4 kävi ilmi, läpinäkyvä viestintä yleisölle siitä, miksi tällaisia päätöksiä tehdään, on tärkeää ja lisää luottamusta.

Opinnäytetyössä onnistuttiin tuomaan esiin aitoja kokemuksia ja monipuolisia näkökulmia aiheeseen. Haasteita aiheutti aineiston rajallisuus: useista pyynnöistä huolimatta monet toimittajat eivät vastanneet haastattelupyyntöihin. Jatkossa aineistoa voisi laajentaa ja ottaa mukaan mediatalojen johdon näkökulma sekä vertailla eri maiden käytäntöjä. Median ja viranomaisten välistä yhteistyötä olisi syytä tutkia syvällisemmin, jotta yhteistyö voi kehittyä entisestään.

Opinnäytetyöprosessi opetti ennen kaikkea, että journalistinen työ kriisitilanteissa vaatii jatkuvaa eettistä pohdintaa, ammatillista itsereflektiota ja kykyä sietää epävarmuutta. Toimittajien jaksaminen ja ammattitaito ovat keskeisiä tekijöitä laadukkaan ja vastuullisen uutistytön varmistamisessa. Työ osoitti myös, että kriisiuutisoinnin käytäntöjä tulee kehittää jatkuvasti, jotta media voi täyttää yhteiskunnallisen tehtävänsä ilman, että se aiheuttaa lisäkärsimystä uhreille tai heidän läheisilleen.

Luotettavuuden ja eettisyyden näkökulmasta tutkimuksen validiteettia tukee aineiston monipuolisuus ja haastattelujen syvällisyys, mutta rajoitteena on otoksen rajallisuus. Tulokset ovat kuitenkin linjassa aiempien tutkimusten kanssa, mikä vahvistaa niiden luotettavuutta (ks. 3.1).

Lähteet

- Dahmen, N. S. 2018. Visually reporting mass shootings: U.S. news Paper photographic coverage of three mass school shootings. *American Behavioral Scientist*, 62(2), 151–172. <https://doi.org/10.1177/0002764218756921>
- Duwe, G. 2004. The patterns and prevalence of mass murder in twentieth-century America. *Justice Quarterly*.
- Helsingin Sanomat. 2024. Koulut tarkistavat turvallisuussuunitelmiaan Viertolan ampumisen jälkeen. 3.4.2024.
- Herkman, J. 2012. Mediatutkimus ja tragediat: Jokelan ja Kauhajoen mediakäsittely. *Media & Viestintä*.
- Honka-Kukkurainen, N. 2006. Katastrofiuutisoinnin etiikka.
- Juntunen, L. 2009. Journalistinen etiikka kriisissä – Kiireen ja kilpailun haasteet toimittajien ammatilliselle itsekurille.
- Koljonen, A. 2013. Journalistin etiikka 2000-luvulla: ristiriitoja ja uusia haasteita. *Media & Viestintä*, 36, 123–140.
- Koljonen, K., Raittila, P. & Väliverronen, J. 2011. Crisis journalism at a crossroads? Finnish journalists' reflections on their profession after two school shooting cases. *Journalism Practice*, 719–734. <https://doi.org/10.1080/17512786.2011.579776>
- Lankford, A. 2016. Fame-seeking rampage shooters: Initial findings and empirical predictions. *Aggression and Violent Behavior*, 27, 122–129. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.02.002>
- Larkin, R. W. 2009. *Comprehending Columbine*. Temple University Press.
- Larkin, R. W. 2009. The Columbine Legacy: Rampage Shootings as Political Acts. *American Behavioral Scientist*, 52(9), 1309–1326. <https://doi.org/10.1177/0002764209332548>
- MTV Uutiset. 2024. Sisäministeriö selvittää aselain kiristämistä Viertolan tapauksen jälkeen. 5.4.2024.
- Muschert, G. W. 2002. *Media and massacre: The social construction of the Columbine story*. Väitöskirja. Purdue University. https://www.researchgate.net/publication/36196308_Media_and_massacre_The_social_construction_of_the_Columbine_story

Opettaja-lehti. 2024. Kiusaamiseen puututtava entistä varhaisemmin. 8.4.2024.

Raittila, P., Johansson, K., Juntunen, L., Kangasluoma, L., Koljonen, K., Kumpu, V., Pernu, I. & Väliverronen, J. 2008. Jokelan koulusurmat mediassa. Tampere: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, Journalismin tutkimusyksikkö. Sarja A 105/2008. <https://research.tuni.fi/app/uploads/2020/01/d5098a21-978-951-44-7376-0.pdf>

Seppänen, J. 2011. Vastuu ja eettisyys kouluampumisten uutisoinnissa.

Suomen Kuvalehti. 2021. Anders Behring Breivik ja Norjan maansuru – uutiskuvakooste. 19.4.2021.

Väliverronen, E. 2010. Kriisiuutisointi ja media. Teoksessa E. Väliverronen (toim.), Journalismi murroksessa. Gaudeamus.

Väliverronen, E. 2010. Kouluampumiset ja median rooli. Tiedotustutkimus. Saatavilla: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/68196/978-951-44-9187-0.pdf>

Yle Uutiset. 2024. Asiantuntijat: Koulupsykologien resursseja lisättävä. 4.4.2024.

Liitteet

Liite 1. Julkisen Sanan Neuvoston saamat kantelut koskien Viertolan kouluampumisen uutisointia sekä päätökset

Kantelu

9260/UL/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-02 12:55:15

Kantelu tai lausuntopyyntö

Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu

Ilta-lehti, Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat

Ilmestymispäivä

01/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen

Vantaan Viertolan kouluampumisten liveseuranta sekä siihen linkitetyt videot, livekuva koululta ja valokuvat

Kantelun perusteet

Usean median esittämässä liveseurannassa Vantaan Viertolan kouluampumisista esitettiin mm. livevideota koululta, jossa oli juuri tapahtunut kouluampuminen, video 12-vuotiaan tekijän kiinnostosta sekä kuvia rakennuksesta evakuoitavista lapsista.

JSN periaatelausuma lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa sanoo näin: "Lapsella on erityinen oikeus yksityiselämän suojaan. Julkisen sanan neuvosto kehottaa toimituksia varovaisuuteen ja muistuttaa, että lapsen yksityiselämään kuuluvia tietoja saatetaan käyttää välikappaleena henkilökohtaisen, taloudellisen tai muun edun tavoittelussa." Lisäksi: "Vastuu siitä, mitä julkaistaan, on

kuitenkin aina toimituksilla. Niitä sitoo ohjekohta 30, jonka mukaan kaikki julkinenkaan tieto ei välttämättä ole julkaistavissa."

On selvää, että näitä kuvia ja tietoja tullaan käyttämään väärin netin syövereissä. Kyseessä oli vieläpä erityiskoulu. Mikä journalistinen peruste oli sillä, että näin monella tavalla haavoittuvaisessa asemassa olevissa lapsista julkaistiin kuvia ja videoseuranta mediassa livenä? Mitä lisäarvoa tavallinen yleisö saa näiden kuvien näkemisestä?

Muistutan että media teki Jokelan kouluampumisten uutisoinnissa vakavia ylilyöntejä, joiden vuoksi nuoret kantelivat JSN:ään joka päivitti ohjeistuksiaan. Median toiminta traumatisoi vakavan trauman kokeneita nuoria lisää.

Puheenjohtajan päätös

9260/UL/24 N.N. / Iltalehti

Saapunut: 2.4.2024 klo 12:55

JO 28 ja 30, [Periaatelausuma lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa \(2014\)](#)

Kantelu kohdistuu tarkemmin erittelemättä Iltalehden live-seurantaan Vantaan Viertolan kouluampumistapauksesta 1.4.2024 sekä siihen linkitettyihin videoihin, valokuviin ja livekuvaan koululta.

Kantelija vetoaa JSN:n periaatelausumaan lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa ja tässä kohtaan, jonka mukaan "lapsella on erityinen oikeus yksityiselämän suojaan. Julkisen sanan neuvosto kehottaa toimituksia varovaisuuteen ja muistuttaa, että lapsen yksityiselämään kuuluvia tietoja saatetaan käyttää välikappaleena henkilökohtaisen, taloudellisen tai muun edun tavoittelussa." Lisäksi kantelussa viitataan lausuman kohtaan, jonka mukaan "vastuu siitä, mitä julkaistaan, on kuitenkin aina toimituksilla. Niitä sitoo ohjekohta 30, jonka mukaan kaikki julkinenkaan tieto ei välttämättä ole julkaistavissa."

Kantelun mukaan on selvää, että median julkaisemia kuvia ja tietoja tultaisiin käyttämään väärin netin syövereissä. Kyseessä oli vieläpä erityiskoulu. Kantelija kysyy, mikä journalistinen peruste oli sillä, että näin monella tavalla haavoittuvaisessa asemassa olevista lapsista julkaistiin kuvia ja videoseuranta mediassa livenä. Mitä lisäarvoa tavallinen yleisö sai näiden kuvien näkemisestä?

Kantelija muistuttaa, että media teki Jokelan kouluampumisten uutisoinnissa vakavia ylilyöntejä, joiden vuoksi nuoret itse kantelivat Julkisen sanan neuvostoon, joka päivitti ohjeistuksiaan. Kantelija toteaa median toiminnan traumatisoivan vakavan trauman kokeneita nuoria lisää.

Johtopäätös kantelusta

Kantelussa ei yksilöidä ja perustella riittävästi, miten kantelija katsoo Iltalehden rikkoneen Vantaan koulusurmautisoinnissaan Journalistin ohjeita tai jättäneen noudattamatta lasten ja alaikäisten mediaesiintymisiä koskevaa periaatelausumaa.

Pelkkää kuvien ja videoiden julkaisemista ei voi pitää hyvän journalistisen tavan vastaisena, ellei näissä ole sisällöllisesti jotain sellaista, mikä esimerkiksi loukkaisi kuvissa esiintyvien nuorten yksityisyyttä tai voitaisiin tulkita epähienotunteiseksi uhreja kohtaan. Kouluampumisesta kertominen oli journalistisesti perusteltua.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston koko kokoonpanon käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 3.9.2024

Kantelu

9261/UL/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-02 12:55:15

Kantelu tai lausuntopyyntö Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu

Iltalehti, Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat

Ilmestymispäivä

01/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen

Vantaan viertolan kouluampumisten live seuranta sekä siihen linkitetyt videot, livekuva koululta ja valokuvat

Kantelun perusteet

Usean median esittämässä live seurannassa Vantaan Viertolan kouluampumisista esitettiin mm. livevideota koululta, jossa oli juuri tapahtunut kouluampuminen, video 12-vuotiaan tekijän kiinniotosta sekä kuvia rakennuksesta evakuoitavista lapsista.

JSN periaatelausuma lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa sanoo näin: "Lapsella on erityinen oikeus yksityiselämän suojaan. Julkisen sanan neuvosto kehottaa toimituksia varovaisuuteen ja muistuttaa, että lapsen yksityiselämään kuuluvia tietoja saatetaan käyttää välikappaleena henkilökohtaisen, taloudellisen tai muun edun tavoittelussa." Lisäksi: "Vastuu siitä, mitä julkaistaan, on kuitenkin aina toimituksilla. Niitä sitoo ohjekohta 30, jonka mukaan kaikki julkinenkaan tieto ei välttämättä ole julkaistavissa."

On selvää, että näitä kuvia ja tietoja tullaan käyttämään väärin netin syövereissä. Kyseessä oli vieläpä erityiskoulu. Mikä journalistinen peruste oli sillä, että näin monella tavalla haavoittuvaisessa asemassa olevissa lapsista julkaistiin kuvia ja videoseurantaa mediassa livenä? Mitä lisäarvoa tavallinen yleisö saa näiden kuvien näkemisestä?

Muistutan että media teki Jokelan kouluampumisten uutisoinnissa vakavia ylilyöntejä, joiden vuoksi nuoret itse kantelivat JSN:ään joka päivitti ohjeistuksiaan. Median toiminta traumatisoi vakavan trauman kokeneita nuoria lisää.

Puheenjohtajan päätös

9261/UL/24 N.N. / Helsingin Sanomat

Saapunut: 2.4.2024 klo 12:55

JO 28 ja 30, [Periaatelausuma lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa \(2014\)](#)

Kantelu kohdistuu tarkemmin erittelemättä Helsingin Sanomien live-seurantaan Vantaan Viertolan kouluampumistapauksesta 1.4.2024 sekä siihen linkitettyihin videoihin, valokuviin ja livekuvaan koululta.

Kantelija vetoaa JSN:n periaatelausumaan lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa ja tässä kohtaan, jonka mukaan "lapsella on erityinen oikeus yksityiselämän suojaan. Julkisen sanan neuvosto kehottaa toimituksia varovaisuuteen ja muistuttaa, että lapsen yksityiselämään kuuluvia tietoja saatetaan käyttää välikappaleena henkilökohtaisen, taloudellisen tai muun edun tavoittelussa." Lisäksi kantelussa viitataan lausuman kohtaan, jonka mukaan "vastuu siitä, mitä julkaistaan, on kuitenkin aina toimituksilla. Niitä sitoo ohjekohta 30, jonka mukaan kaikki julkinenkaan tieto ei välttämättä ole julkaistavissa."

Kantelun mukaan on selvää, että median julkaisemia kuvia ja tietoja tulitisiin käyttämään väärin netin syövereissä. Kyseessä oli vieläpä erityiskoulu. Kantelija kysyy, mikä journalistinen peruste oli sillä, että näin monella tavalla haavoittuvaisessa asemassa olevista lapsista julkaistiin kuvia ja videoseurantaa mediassa livenä. Mitä lisäarvoa tavallinen yleisö sai näiden kuvien näkemisestä?

Kantelija muistuttaa, että media teki Jokelan kouluampumisten uutisoinnissa vakavia ylilyöntejä, joiden vuoksi nuoret itse kantelivat Julkisen sanan neuvostoon, joka päivitti ohjeistuksiaan. Kantelija toteaa median toiminnan traumatisoivan vakavan trauman kokeneita nuoria lisää.

Johtopäätös kantelusta

Kantelussa ei yksilöidä ja perustella riittävästi, miten kantelija katsoo ~~Helsingin~~ Helsingin Sanomien rikkoneen Vantaan koulusurmautisoinnissaan Journalistin ohjeita tai jättäneen noudattamatta lasten ja alaikäisten mediaesiintymisiä koskevaa periaatelausumaa.

Pelkkää kuvien ja videoiden julkaisemista ei voi pitää hyvän journalistisen tavan vastaisena, ellei näissä ole sisällöllisesti jotain sellaista, mikä esimerkiksi loukkaisi kuvissa esiintyvien nuorten yksityisyyttä tai voitaisiin tulkita epähienotunteiseksi uhreja kohtaan. Kouluampumisesta kertominen oli journalistisesti perusteltua.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston koko kokoonpanon käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 3.9.2024

Kantelu

9261/UL/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-02 12:55:15

Kantelu tai lausuntopyyntö

Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu

Ilta-Sanomat, Helsingin Sanomat, Iltta-Sanomat

Ilmestymispäivä

01/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen

Vantaan viertolan kouluampumisten live seuranta sekä siihen linkitetyt videot, livekuva koululta ja valokuvat

Kantelun perusteet

Usean median esittämässä live seurannassa Vantaan Viertolan kouluampumisista esitettiin mm. livevideota koululta, jossa oli juuri tapahtunut kouluampuminen, video 12-vuotiaan tekijän kiinnostuksesta sekä kuvia rakennuksesta evakuoitavista lapsista.

JSN periaatelausuma lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa sanoo näin: "Lapsella on erityinen oikeus yksityiselämän suojaan. Julkisen sanan neuvosto kehottaa toimituksia varovaisuuteen ja muistuttaa, että lapsen yksityiselämään kuuluvia tietoja saatetaan käyttää välikappaleena henkilökohtaisen, taloudellisen tai muun edun tavoittelussa." Lisäksi: "Vastuu siitä, mitä julkaistaan, on kuitenkin aina toimituksilla. Niitä sitoo ohjekohta 30, jonka mukaan kaikki julkinenkaan tieto ei välttämättä ole julkaistavissa."

On selvää, että näitä kuvia ja tietoja tullaan käyttämään väärin netin syövereissä. Kyseessä oli vielä erityiskoulu. Mikä journalistinen peruste oli sillä, että näin monella tavalla haavoittuvaisessa

asemassa olevissa lapsista julkaistiin kuvia ja videoseurantaa mediassa livenä? Mitä lisäarvoa tavallinen yleisö saa näiden kuvien näkemisestä?

Muistutan että media teki Jokelan kouluampumisten uutisoinnissa vakavia ylilyöntejä, joiden vuoksi nuoret itse kantelivat JSN:ään, joka päivitti ohjeistuksiaan. Median toiminta traumatisoi vakavan trauman kokeneita nuoria lisää.

Puheenjohtajan päätös

9262/UL/24 N.N. / Ilta-Sanomat

Saapunut: 2.4.2024 klo 12:55

JO 28 ja 30, [Periaatelausuma lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa \(2014\)](#)

Kantelu kohdistuu tarkemmin erittelemättä Ilta-Sanomien live-seurantaan Vantaan Viertolan kouluampumistapauksesta 1.4.2024 sekä siihen linkitettyihin videoihin, valokuviin ja livekuvaan koululta.

Kantelija vetoaa JSN:n periaatelausumaan lasten ja alaikäisten esiintymisestä mediassa ja tässä kohtaan, jonka mukaan "lapsella on erityinen oikeus yksityiselämän suojaan. Julkisen sanan neuvosto kehottaa toimituksia varovaisuuteen ja muistuttaa, että lapsen yksityiselämään kuuluvia tietoja saatetaan käyttää välikappaleena henkilökohtaisen, taloudellisen tai muun edun tavoittelussa." Lisäksi kantelussa viitataan lausuman kohtaan, jonka mukaan "vastuu siitä, mitä julkaistaan, on kuitenkin aina toimituksilla. Niitä sitoo ohjekohta 30, jonka mukaan kaikki julkinen tieto ei välttämättä ole julkaistavissa."

Kantelun mukaan on selvää, että median julkaisemia kuvia ja tietoja tulnaisiin käyttämään väärin netin syövereissä. Kyseessä oli vieläpä erityiskoulu. Kantelija kysyy, mikä journalistinen peruste oli sillä, että näin monella tavalla haavoittuvaisessa asemassa olevista lapsista julkaistiin kuvia ja videoseurantaa mediassa livenä. Mitä lisäarvoa tavallinen yleisö sai näiden kuvien näkemisestä?

Kantelija muistuttaa, että media teki Jokelan kouluampumisten uutisoinnissa vakavia ylilyöntejä, joiden vuoksi nuoret itse kantelivat Julkisen sanan neuvostoon, joka päivitti ohjeistuksiaan. Kantelija toteaa median toiminnan traumatisoivan vakavan trauman kokeneita nuoria lisää.

Johtopäätös kantelusta

Kantelussa ei yksilöidä ja perustella riittävästi, miten kantelija katsoo ~~Ilta-lehden~~ IltaSanomien rik-
koneen Vantaan koulusurmautisoinnissaan Journalistin ohjeita tai jättäneen noudattamatta lasten
ja alaikäisten mediaesiintymisiä koskevaa periaatelausumaa.

Pelkkää kuvien ja videoiden julkaisemista ei voi pitää hyvän journalistisen tavan vastaisena, ellei
näissä ole sisällöllisesti jotain sellaista, mikä esimerkiksi loukkaisi kuvissa esiintyvien nuorten yksi-
tyisyyttä tai voitaisiin tulkita epähienotunteiseksi uhreja kohtaan.

Kouluampumisesta kertominen oli journalistisesti perusteltua.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston koko kokoonpanon käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 3.9.2024

9263/UL/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-02 14:57:23

Kantelu tai lausuntopyyntö

Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu Iltalehti

Ilmestymispäivä

01/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen

<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/0d0a44b2-1b80-452d-aae8-203197749511>

Kantelun perusteet

Kyseisessä artikkelissa näytetään lukijan toimittamaa videokuvaa 12 vuotiaan lapsen kiinniottolanteesta (Vantaan kouluampuminen). Kun kyseessä on sekä alaikäinen, rikosoikeudellisen vastuuiänkin osalta, tekijä että uhrin, tulisi uutisointi olla hienotunteista. Toimittajat ovat työssään eturintamassa sen osalta, millaisia mielikuvia ja tietoja yhteiskunnassa avataan. Näkökulmat eivät tule olla liian yksipuolisia, niissä tulee huomioida myös tekijän erityinen haavoittuvaisuus.

Videota on jaettu lisäksi iltalehden somessa.

Puheenjohtajan päätös

9263/UL/24 N.N. / Iltalehti

Saapunut: 2.4.2024 klo 14:57

JO 28, [Periaatelausuma lasten ja nuorten esiintymisestä mediassa](#)

Kantelu kohdistuu Iltalehden 1.4.2024 verkossa julkaisemaan juttuun *Video: Tältä Vantaan epäillyn kouluampujan kiinniotto näytti – ”Olin hämmästynyt, miten nuori”*. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/0d0a44b2-1b80-452d-aae8-203197749511>

Jutussa näytettiin lukijan toimittamaa videokuvaa 12-vuotiaan lapsen kiinniottolanteesta Vantaan Viertolan kouluampumistapauksessa. Kantelussa todetaan, että uutisoinnin tulisi olla hienotunteista, kun sekä tekijä että uhrin ovat alaikäisiä rikosoikeudellisen vastuuiänkin osalta.

Kantelija huomauttaa, että toimittajat ovat työssään eturintamassa sen osalta, millaisia mielikuvia ja tietoja yhteiskunnassa avataan. Näkökulmien ei hänen mukaansa tulisi olla liian yksipuolisia, ja niissä tulisi huomioida myös tekijän erityinen haavoittuvaisuus.

Videota jaettiin myös Iltalehden sosiaalisen median tileillä.

Johtopäätös kantelusta

Kantelun kohteena oleva video oli kuvattu ohiajavasta autosta. Maassa makaavasta kiinniotetusta näkyi videolla vain vartalo selkäpuolelta, ja lisäksi kuvaa oli sumennettu siten, ettei kiinniotettua voinut vaatetuksenkaan perusteella tunnistaa. Vaikka epäilty oli alaikäinen, videolla ei näkynyt siällöllisesti mitään sellaista, mikä tekisi siitä Journalistin ohjeiden vastaisella tavalla epähienotunteisen.

Kouluampumisesta kertominen oli journalistisesti perusteltua, ja yleisöllä oli oikeus tietää myös epäillyn kiinniotosta.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston koko kokoonpanon käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 3.9.2024

Kantelu

9264/YLE/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-02 19:10:34

Kantelu tai lausuntopyyntö

Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu YLE

Ilmestymispäivä

01/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen <https://yle.fi/a/74-20081714>

Kantelun perusteet

Koskien Vantaan kouluampumista. Ennen kuin oli tiedossa ampuja, netissä kerrottiin että oppilaitoksessa on myös polikliininen koulu. Tästä polikliinisesti koulusta kerrottiin laajasti. Jutun perusteella tuli mielikuva, että tekijä on polikliinisen koulun oppilas. Juttu oli polikliinisen koulun oppilaita

ja muita erityisoppilaita kohtaan halventava, leimaava ja syyttävä. Journalismi oli epäammattillista, epäasiallista ja harhaanjohtavaa.

Lisäämäni linkki ei ole se, jonka yle aikaisemmin päivällä julkaisi. Tässäkin jutussa kuitenkin kerrotaan laajasti polikliinisestä koulusta, vaikka sillä ei ole tiettävästi mitään osuutta tapahtuneeseen.

9264/YLE/24 N.N. / Yle

Saapunut: 2.4.2024 klo 19:10

JO 26 ja 28

Kantelu kohdistuu kahteen Ylen 2.4.2024 julkaisemaan verkkojuttuun, jotka käsittelivät Vantaan kouluampumistapausta.

Ensimmäisen jutun osalta kantelija ei ole toimittanut Julkisen sanan neuvostolle jutun linkkiä tai kopiota eikä kertonut, millä otsikolla juttu julkaistiin. Kantelu kohdistuu siihen, että ennen kuin ampuja oli tiedossa, Yle kertoi verkkojutussaan laajasti siitä, että oppilaitoksessa, jossa kouluampuminen tapahtui, toimii myös polikliininen koulu. Jutun perusteella syntyi kantelun mukaan mielikuva, että tekijä olisi ollut polikliinisen koulun oppilas. Kantelijan mielestä juttu oli polikliinisen koulun oppilaita ja muita erityisoppilaita kohtaan halventava, leimaava ja syyttävä. Hän pitää tällaista journalismia epäammattillisena, epäasiallisena ja harhaanjohtavana.

Lisäksi Yle julkaisi myöhemmin samana päivänä toisen jutun, johon kantelussa viitataan. Kantelun käsittelyhetkellä tämän jutun otsikkona oli *Vantaan kouluampuminen tapahtui tavallisen koulun puolella*. <https://yle.fi/a/74-20081714>

Kantelija kiinnittää huomiota siihen, että myös tässä jutussa kerrottiin laajasti polikliinisestä koulusta, vaikkei tällä ole tiettävästi mitään osuutta tapahtuneeseen.

Johtopäätös kantelusta

Kantelun on tulkittu kohdistuvan Journalistin ohjeisiin 26 ja 28.

Julkisen sanan neuvosto ei voi käsitellä kantelua siinä ensimmäisenä mainitun jutun osalta, koska on epäselvää, mihin juttuun tämä kohdentuu.

Myöskään toisen kantelussa mainitun jutun osalta ei ole tiedossa, mihin juttuversioon kantelu kohdistuu. Juttu julkaistiin alun perin klo 12.38 otsikolla *Viertolan kouluun kerätään Vantaan tukea tarvitsevat oppilaat*. Alkuperäisen juttuversion ingressissä mainittiin, ettei ollut vielä tiedossa, liittyikö

tapahtuma erityisen tuen polioppilaisiin vai ei. Jutussa myös todettiin, että Viertolan koulu on tavallinen peruskoulu, jossa annetaan myös polikliinistä opetusta ja että ei ollut tiedossa, millaisella luokalla ampumavälikohtaus tapahtui. Juttua täydennettiin klo 17.05 lisäämällä siihen koulun rehtorin kommentit ja tieto siitä, ettei ampuminen tapahtunut polikliinisen opetuksen tiloissa. Samalla jutun otsikkoa muokattiin muotoon *Vantaan kouluampuminen tapahtui tavallisen koulun puolella*.

Jutussa ei siis väitetty, että tekijä olisi ollut polikliinisen koulun oppilas. Koulun taustoista kertominen oli journalistisesti perusteltua uutisoinnin alkuvaiheessa, kun tietoa oli tarjolla vähän. Juttu oli sävyiltään neutraali, eikä pelkästään sitä, että polikliinisen yksikön toimintaperiaatteista kerrottiin, voi pitää Journalistin ohjeiden vastaisella tavalla erityisoppilaita halventavana tai leimaavana. Julkisen sanan neuvoston tulkinnan mukaisesti tiedotusvälineillä on oikeus valita aiheensa ja näkökulmansa.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston täyden kokouksen käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 3.9.2024

Kantelu

9265/UL/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-03 01:31:16

Kantelu tai lausuntopyyntö Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu

Iltalehti

Ilmestymispäivä

01/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen

12-vuotias epäilty murhaaja on yhä koulun oppilas

Kantelun perusteet

Ilta-lehti.fi-sivustolla julkaistu otsikko on tahallisesti harhaanjohtava ns. klikkiotsikko. Suomessa 12-vuotias ei voi olla "murhaaja", vaikka olisikin syyllistynyt murharikosnimikkeellä tehtyyn rikokseen.

Rikosoikeudellinen vastuuikäraja on Suomessa 15 vuotta. Tällöin rikoksentekijään ei sovelleta rikosoikeudellisia, vaan lastensuojelullisia toimia ja vahingonkorvausvastuuta. On täysin yksiselitteistä, että 12-vuotias ei voi olla murhaaja.

Aikuiseen ja syylliseksi todettuun rikoksentekijään liitettävä ilmaisu "murhaaja" ei ole hyvän journalistisen tavan mukainen määritelmä 12-vuotiaasta, vaikka sen edessä olisi lieventävänä ilmaisuna sana "epäilty".

9265/UL/24 N.N. / Ilta-lehti

Saapunut: 3.4.2024 klo 1:31

JO 20

Kantelu kohdistuu Ilta-lehden 2.4.2024 julkaisemaan verkkojuttuun *12-vuotias epäilty murhaaja on yhä koulun oppilas – "Ei ole meidän tietojemme mukaan tulossa lähiaikoina"*.

<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/eb80f8c4-aac6-43ff-809b-692f82d38560>

Kantelun mukaan kyse oli tahallisesti harhaanjohtavasta klikkiotsikosta. Kantelija huomauttaa, että Suomessa 12-vuotias ei voi olla "murhaaja", vaikka olisikin syyllistynyt murha-rikosnimikkeellä tehtyyn rikokseen. Rikosoikeudellinen vastuuikäraja on Suomessa 15 vuotta. Tällöin rikoksentekijään ei sovelleta rikosoikeudellisia, vaan lastensuojelullisia toimia ja vahingonkorvausvastuuta. Kantelun mukaan on täysin yksiselitteistä, että 12-vuotias ei voi olla murhaaja.

Kantelija ei pidä aikuiseen ja syylliseksi todettuun rikoksentekijään liitettävää ilmaisua "murhaaja" hyvän journalistisen tavan mukaisena määritelmänä 12-vuotiaasta, vaikka sen edessä olisi lieventävänä ilmaisuna sana "epäilty".

Kantelija on täydentänyt kanteluaan sähköpostitse, jossa hän toteaa, ettei ehtinyt tehdä oikaisupyyntöä Iltalehdelle, koska jutun otsikkoa ja ingressiä oli jo muutettu. Kantelija ei kuitenkaan katso, että kantelu koskisi pelkästään sisältövirhettä, joka on tässä tapauksessa pitkälti juridinen ja semanttinen mielipidekysymys, vaan vahvasti myös sitä, millaista nimitystä 12-vuotiaasta voidaan valtakunnallisessa mediassa käyttää.

Kantelija toteaa ymmärtävänsä teon vakavuuden ja sen, miten se muutti peruuttamattomasti lukuisten ihmisten elämää, mutta asiaa ei hänen mielestään voi ilmaista mutkat oikoen siten, että kaikki tapahtui, koska keskuudessamme liikkui 12-vuotias "murhaaja".

Johtopäätös kantelusta

Kantelun on tulkittu kohdistuvan Journalistin ohjeeseen 20, jonka mukaan olennainen asiavirhe on korjattava viipymättä ja niin, että se tavoittaa mahdollisimman kattavasti virheellistä tietoa saaneen yleisön. Voidakseen käsitellä kantelun tästä näkökulmasta Julkisen sanan neuvosto edellyttää, että kantelija on ensin pyytänyt tiedotusvälinettä korjaamaan virheensä. Tässä tapauksessa kantelija ei ole pyytänyt lehteä korjaamaan virhettään.

JSN:n toimiston kanssa käymässään viestinvaihdossa kantelija toteaa, ettei ehtinyt tehdä korjauspyyntöä ennen kuin jutun otsikkoa ja ingressiä oli muutettu. Kantelun käsittelyhetkellä Iltalehden verkkosivuilta löytyvän jutun otsikko ja ingressi ovat kuitenkin samanlaiset kuin kantelijan JSN:lle kantelunsa liitteenä toimittamassa kuvakaappauksessa.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston täyden kokouksen käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 3.9.2024

9268/UL/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-04 03:25:48

Kantelu tai lausuntopyyntö Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu

Iltalehti

Ilmestymispäivä

01/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/c50170a5-86fa-4876-9eba-dc54b46b5708>

Kantelun perusteet

Vantaan kouluampuminen: Jutun alaotsikossa tekijä tuoreeltaan leimataan häiriköksi, vaikka siinä viitataan lainaukseen vanhemman suusta. Kyseisellä kirjoittajalla tuntuu olevan tällainen vähän tapana - vastaava kaava ainakin Vaasan uhkausta koskevassa uutisoinnissa (<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/8c17a162-e71e-4c3b-a4af-accfbb4a6691>). Mikäli tämä ei ole journalistisen etiikan vastaista, sen ainakin pitäisi olla: käytännössä toimittaja ottaa itselleen oikeuslaitoksen roolia leimaamalla (epäiltyä) tekijää. Olen lähettänyt äsken toimittajalle asiaan liittyvän lyhyen tiedustelun sähköpostitse.

Puheenjohtajan päätös

9268/UL/24 N.N. / Iltalehti

Saapunut: 4.4.2024 klo 3:25

JO 35

Kantelu kohdistuu Iltalehden 2.4.2024 julkaisemaan verkkojuttuun *Huoltaja kertoo veretseisauttavasta puhelusta: "On tullut sinne luokkaan aseensa kanssa"*. Kantelun mukaan tekijä leimattiin jutun alaotsikossa tuoreeltaan häiriköksi, vaikka siinä viitattiinkin lainaukseen luokkakaverin vanhemmalta.

<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/c50170a5-86fa-4876-9eba-dc54b46b5708>

Kantelija arvelee, että jutun kirjoittaneella toimittajalla on tällainen vähän tapana. Toisena vastavainlaisena esimerkkinä hän mainitsee Iltalehden 19.3.2024 julkaiseman verkkojutun, joka käsitteli Vaasan kouluampumisen suunnittelusta epäillyn naisen taustoista otsikolla *Ystävä kertoo: Vaasan kouluampumisen suunnittelusta epäilty 23-vuotias nainen oli toksinen*.

<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/8c17a162-e71e-4c3b-a4af-accfbb4a6691>

Jos tällainen ei ole journalistisen etiikan vastaista, kantelijan mielestä sen ainakin pitäisi olla. Käytännössä toimittaja ottaa kantelun mukaan itselleen oikeuslaitoksen roolia leimaamalla (epäiltyä) tekijää.

Kantelija kertoo lähettäneensä jutut kirjoittaneelle toimittajalle asiaan liittyvän lyhyen tiedustelun sähköpostitse. Tätä ei ole toimitettu Julkisen sanan neuvostolle kantelun liitteenä.

Johtopäätös kantelusta

Kantelun on tulkittu saattavan kohdistua Journalistin ohjeeseen 35, joka ohjeista parhaiten näyttää soveltuvan tapaukseen.

Kantelun kohteena olevat jutut käsittelivät kouluampumisesta tai sellaisen suunnittelusta epäillyn taustoja sivullisten luonnehtimina. Vantaan tapauksessa juttuun oli haastateltu epäillyn luokkakaverin vanhempaa ja Vaasan tapauksessa epäillyn ystävää. Kyse oli yhteiskunnallisesti merkittävistä uutisista, joissa yleisön tiedontarve oli suuri, ja juttuun valitulle näkökulmalle oli journalistiset perusteet. Jutuissa ei pyritty ottamaan ennakolta kantaa syyllisyyteen, vaikka niissä käsiteltiin epäillyn luonteenpiirteitä ja mahdollisia motiiveja.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston täyden kokouksen käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 12.9.2024

Kantelu

9271/UL/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-04 15:20:36

Kantelu tai lausuntopyyntö

Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu Ilta-Sanomat

Ilmestymispäivä

03/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen

12-vuotiaan kouluampujan laitteet tutkittu – poliisi löysi viitteitä suunnitelmallisuudesta
<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010336740.html>

Kantelun perusteet

Rikoksesta epäilty lapsi nimetään kouluampujaksi Iltalehden otsikossa, vaikka tiistaina 2.4.2024 tapahtunut ampumatapaus on vielä poliisin tutkinnassa. Se, että otsikossa käytetään 12-vuotiaasta subjektia kouluampuja on ongelmallista nimeämistä.

Näihin kohtiin näkisin asian koskevan.

30. Julkistakin aineistoa julkaistaessa pitää ottaa huomioon yksityiselämän suoja. Kaikki julkinen ei välttämättä ole julkaistavissa. Erityistä varovaisuutta on noudatettava, kun käsitellään alaikäisiä koskevia asioita.

35. Jos tutkintapyyntöä, syytteestä tai tuomiosta on julkaistu uutinen, asiaa on mahdollisuuksien mukaan seurattava loppuun saakka. Oikeudenkäynnin aikana ei pidä asiattomasti pyrkiä vaikuttamaan tuomioistuimen ratkaisuihin eikä ottaa ennakolta kantaa syyllisyyteen.

34. Arkaluonteisen rikoksen uhrin henkilöllisyys on suojattava, ellei sillä ole poikkeuksellista yhteiskunnallista merkitystä.

Tässä tapauksessa kun kyse on alaikäisestä lapsesta, myös hän on tapahtuman uhri.

Puheenjohtajan päätös

9271/UL/24 N.N. / Ilta-Sanomat

Saapunut: 4.4.2024 klo 15:20

JO 30, 34 ja 35

Kantelu kohdistuu Ilta-Sanomien 4.4.2024 julkaisemaan juttuun *12-vuotiaan kouluampujan laitteet tutkittu – poliisi löysi viitteitä suunnitelmallisuudesta.*

<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010336740.html>

Kantelussa todetaan, että rikoksesta epäilty lapsi nimettiin kouluampujaksi Iltalehden otsikossa, vaikka tiistaina 2.4.2024 tapahtunut ampumatapaus oli vielä poliisin tutkinnassa. Se, että otsikossa käytettiin 12-vuotiaasta ilmaisua kouluampuja oli kantelijan mielestä ongelmallista nimeämistä.

Kantelija katsoo jutun rikkoneen Journalistin ohjeita 30, 34 ja 35.

Koska tässä tapauksessa kyse oli alaikäisestä lapsesta, kantelija katsoo myös hänen olleen tapahtuman uhri.

Johtopäätös kantelusta

Vantaan Viertolan kouluampumistapauksen tekijä oli poliisin tiedossa varhaisessa vaiheessa. Jutusta kävi ilmi, että kyse oli vasta rikosepäilystä, eikä otsikoiden tarvitse olla Julkisen sanan neuvoston ratkaisukäytännön mukaan tyhjjä.

Tekijän henkilöllisyys ei käynyt jutusta ilmi, eikä siinä siten rikottu alaikäisen yksityisyyden suoja. Jutussa ei myöskään pyritty asiattomasti vaikuttamaan tuomioistuimen ratkaisuihin eikä otettu ennakolta kantaa syyllisyyteen.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston täyden kokoonpanon käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 2.10.2024

Kantelu

9272/UL/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-04 15:48:29

Kantelu tai lausuntopyyntö

Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu Iltalehti

Ilmestymispäivä

02/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen

12-vuotiaan kouluampujan kiinniotossa oli yksityiskohtia, jotka herättivät huomion: Tästä on kyse <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/7571a2a9-9478-40c4-945b-3a1d9b815cb6>

Kantelun perusteet

Artikkelissa on julkaistu kuva alaikäisestä lapsesta, joka on kiinniotettu, koska hän on epäilty. Jutussa on lukijan video uhrista. Video ja uutinen on mielestäni loukannut rikosuutisoinnin hienotunteisuuden vaatimusta.

JO 30: Julkistakin aineistoa julkaistaessa pitää ottaa huomioon yksityiselämän suoja. Kaikki julkinen ei välttämättä ole julkaistavissa. Erityistä varovaisuutta on noudatettava, kun käsitellään alaikäisiä koskevia asioita.

Puheenjohtajan päätös

9272/UL/24 N.N. / Iltalehti

Saapunut: 4.4.2024 klo 15:48

JO 30

Kantelu kohdistuu Iltalehden 3.4.2024 julkaisemaan juttuun *12-vuotiaan kouluampujan kiinniotossa oli yksityiskohtia, jotka herättivät huomion: Tästä on kyse.*

<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/7571a2a9-9478-40c4-945b-3a1d9b815cb6>

Kantelija katsoo jutun rikkoneen Journalistin ohjetta 30, koska siinä julkaistiin kuva alaikäisestä lapsesta, joka oli kiinniotettu epäiltynä. Kantelun mukaan jutussa oli lukijan video uhrista. Video ja uutinen loukkasivat kantelijan mielestä rikosuutisoinnin hienotunteisuuden vaatimusta.

Johtopäätös kantelusta

Kantelussa mainitaan, että jutussa olisi video uhrista, jollaisena kantelija nähtävästi kouluampumisista epäiltyä lasta pitää.

Juttuun upotetulla lukijan kuvaamalla videolla näkyy, kuinka poliisi ottaa kiinni Viertolan kouluampumisista epäillyn 12-vuotiaan. Pidätetty ei ole videolta tunnistettavissa. Videon julkaisu ei loukkaa asianomaisen yksityisyyden suojaa, eikä kouluampumisista epäiltyä myöskään voi pitää arkaluonteisen rikoksen uhrina, vaikka kyse onkin vasta lapsesta.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston täyden kokouksen käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 2.10.2024

Kantelu

9273/MTV/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-04 19:57:53

Kantelu tai lausuntopyyntö

Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu

MTV Uutiset

Ilmestymispäivä

03/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/uutta-tietoa-poliisilta-kouluampumisesta-epailty-12vuotias-sai-tavata-vanhempansa-ensimmaista-kertaa/8911440>

Kantelun perusteet

Viertolan tragedian uutisoinnissa kierrokset käyvät jo niin kovilla, että 12-vuotiaan epäillyn tapaamisesta vanhempiensa kanssa on tehty "uutinen". Mielestäni tämä rikkoo journalistin ohjeiden kohtia 27, 28 ja 30. 12-vuotiaan lapsen perhetapaaminen ei ole yhteiskunnallisesti merkittävä tapaus missään vaiheessa, oli tapaus mikä tahansa. Suunnaton tragedia vaatii vastuullista journalismia ja alakäisen vanhempien tapaamisesta uutisointi ei sitä ole. Kaikkea julkista ei tarvitse uutisoida, varsinkin kun kyseessä on rikosoikeudellisen vastuun ikärajan alittava lapsi. Samasta aiheesta on tehnyt jutun myös Iltalehti -

<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/4566319b-8320-4f29-8728-c31c9301b6c9>

Puheenjohtajan päätös

9273/MTV/24 N.N. / MTV Uutiset

Saapunut: 4.4.2024 klo 19:57

JO 27, 28 ja 30

Kantelu kohdistuu MTV:n 4.4.2024 julkaisemaan juttuun *Uutta tietoa poliisilta: Kouluampumisesta epäilty 12-vuotias sai tavata vanhempansa ensimmäistä kertaa*.

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/uutta-tietoa-poliisilta-kouluampumisesta-epailty-12vuotias-sai-tavata-vanhempansa-ensimmaista-kertaa/8911440>

Kantelussa todetaan Viertolan tragedian uutisoinnissa kierrosten käyneen jutun julkaisuaikaan jo niin kovilla, että 12-vuotiaan epäillyn tapaamisesta vanhempiensa kanssa oli tehty "uutinen". Kantelijan mielestä tämä rikkoi Journalistin ohjeiden kohtia 27, 28 ja 30.

Kantelija katsoo, ettei 12-vuotiaan lapsen perhetapaaminen ollut yhteiskunnallisesti merkittävä tapaus missään vaiheessa, oli tapaus mikä tahansa. Suunnaton tragedia vaatii kantelun mukaan vastuullista journalismia, eikä alaikäisen vanhempien tapaamisesta uutisointi sitä ollut.

Kaikkea julkista ei kantelijan mielestä tarvitse uutisoida, varsinkin kun kyseessä oli rikosoikeudellisen vastuun ikärajan alittava lapsi.

Johtopäätös kantelusta

Jutussa käsiteltiin Vantaan Viertolan kouluampumistapauksen kautta sitä, millaisissa tilanteissa rikoksesta epäillyn lapsen yhteydenpitoa läheisiinsä voidaan rajoittaa. Tässä tapauksessa rikoksesta epäilty oli vasta 12-vuotias lapsi. MTV:llä oli journalistiset perusteet kertoa siitä, että esitutinnan turvaamiseksi pojan lähipiiri oli kuulusteltu ennen kuin he saivat keskustella hänen kanssaan, mutta tämän jälkeen poika oli saanut tavata vanhempansa valvotusti.

Jutussa ei paljastettu erittäin arkaluonteisia yksityiskohtia, jotka olisivat loukanneet rikoksesta epäillyn lapsen yksityisyyttä. Kyse ei myöskään ollut rikoksen uhrista vaan epäillystä.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston täyden kokouksen käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 2.10.2024

Kantelu

9275/YLE/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-04 22:49:33

Kantelu tai lausuntopyyntö Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu

YLE

Ilmestymispäivä

01/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen

Polikliinisen opetuksen luokista Viertolan koulun Jokirannan toimipisteessä uutisointi Vantaan kouluampumisen yhteydessä, verkkojuttu, poistettu, en pysty linkkaamaan. Olen pyytänyt juttua Yleltä.

Kantelun perusteet

Juttu nosti yleiseen spekulatioon erittäin vakavasta rikoksesta epäillyiksi alaikäisistä koostuvan, erityisen haavoittuvassa asemassa olevan ryhmän, joka joutui turhaan leimatuksi. Polikliinisen opetuksen luokissa opiskelevat tai muut psyykkisesti oireilevat lapset ja nuoret eivät kaipaa yhtään enempiä kuormaa tai leimaamista, etenkin valtakunnan päämedian taholta. Juttu oli lööppilehti-tasoa, ei Ylelle sopivaa uutisoitua. Se on aiheuttanut lisää traumaa todella traumaattiseen tilanteeseen joutuneille, haavoittuvaisille alaikäisille.

Juttu on sentään poistettu verkosta. Spekulaatio ehti kuitenkin levitä myös maailmalle. Ylen olisi syytä yhtä näyttävästi pyytää näiltä lapsilta ja nuorilta anteeksi aiheuttamaansa vahinkoa. Lisäksi

Ylen tulisi huolehtia yhtä näkyvä oikaisu, jossa tehdään selväksi, että Yle nosti polikliinisen opetuksen lapset ja nuoret spekulatiollaan turhaan epäillyiksi. Tämä oikaisu tulisi huolehtia myös maailmalle. Ampumistilanne tapahtui tavallisessa luokassa, ja se on aivan yhtä traaginen tapahtuma riippumatta siitä, missä luokassa se tapahtui. Ylen jutusta ei myöskään käynyt selväksi, että tehostetun ja erityisen tuen oppilaita on myös tavallisissa luokissa.

Tämä juttu oli esimerkki rakenteellisesta syrjinnästä, jonka kohteeksi psyykkisistä sairauksista kärsivät ihmiset jatkuvasti arjessaan joutuvat. Erityisen raskauttavaa tässä tapauksessa on, että juttu kohdistui alaikäisiin, joilla ei ollut mahdollisuutta kertoa omaa näkökulmaansa. He joutuvat käsittelemään myös Ylen uutisoinnin ja sen myötä tapahtuneen leimaamisen aiheuttamaa traumaa yrittäessään selvittää rajallisilla psyykkisillä voimavaroillaan erityisen haavoittavasta, traumatisoivasta tapahtumasta. Jutussa kyllä mainittiin, että ei ole tiedossa, liittyykö tapahtuma erityisen tuen oppilaisiin vai ei. Ja juuri siksi juttu olisi myös pitänyt jättää julkaisematta. Ylelläkin varmasti ymmärrettiin, että sen lukijoille jää päällimmäisenä mieleen se, että koulussa on erityisiä oppilaita, ja heitä on syytä ainakin epäillä tapahtuneesta. [**Kantelun kopiosta on tästä kohtaa poistettu yksityisyyden suojan piiriin kuuluvaa tietoa.**] Liitän mukaan Ylen vastaavalle päätoimittajalle lähettämäni sähköpostin tekstin.

Otteita hyvän Journalistin ohjeista: Yleisön on voitava erottaa tosiasiat mielipiteistä ja sepitteellisestä aineistosta. Jokaisen ihmisarvoa on kunnioitettava. Etnistä alkuperää, kansallisuutta, sukupuolta, seksuaalista suuntautumista, vakaumusta tai näihin verrattavaa ominaisuutta ei pidä tuoda esiin asiaankuulumattomasti tai halventavasti. Sairaus- ja kuolemantapauksista sekä onnettomuuksien ja rikosten uhreista tietoja hankittaessa ja uutisoitaessa on aina noudatettava hienotunteisuutta. Erityistä varovaisuutta on noudatettava, kun käsitellään alaikäisiä koskevia asioita.

Oleellinen asiavirhe on korjattava viipymättä ja niin, että se tavoittaa mahdollisimman kattavasti virheellistä tietoa saaneen yleisön. Korjaus on julkaistava sekä tiedotusvälineen toimituksellisilla verkkosivuilla että julkaisussa tai kanavassa, jossa virhe on alun perin ollut. Jos selvästi tunnistettavissa olevan henkilön tai tahon toiminnasta aiotaan esittää tietoja, jotka asettavat tämän erittäin kielteiseen julkisuuteen, kritiikin kohteelle tulee varata tilaisuus esittää oma näkemyksensä jo samassa yhteydessä. Ellei samanaikainen kuuleminen ole mahdollista, voi erittäin kielteisen julkisuuden kohteeksi joutunut olla tarpeen kuulla jälkeen päin. Jos näin ei tehdä, hyvään tapaan kuuluu julkaista hänen oma kannanottonsa.

Puheenjohtajan päätös

9275/YLE/24 N.N. / Yle

Saapunut: 4.4.2024 klo 22:49

JO 11, 20, 21, 22, 26 ja 28

Kantelu kohdistuu Ylen 2.4.2024 julkaisemaan juttuun, jonka alkuperäinen otsikko (klo 12.38) oli *Viertolan kouluun kerätään Vantaan tukea tarvitsevat oppilaat* ja myöhemmin päivitetty otsikko (klo 17.07) *Vantaan kouluampuminen tapahtui tavallisen koulun puolella*.

<https://yle.fi/a/74-20081714>

Kantelussa todetaan, että juttu nosti yleiseen spekulatioon erittäin vakavasta rikoksesta epäillyiksi alaikäisistä koostuvan, erityisen haavoittuvassa asemassa olevan ryhmän, joka joutui turhaan leimatuksi.

Polikliinisen opetuksen luokissa opiskelevat tai muut psyykkisesti oireilevat lapset ja nuoret eivät kaipaisi kantelun mukaan yhtään enempää kuormaa tai leimaamista, etenkin valtakunnan päämedian taholta. Kantelijan mielestä juttu oli lööppilehtitasoa, ei Ylelle sopivaa uutisointia. Se aiheutti hänen mukaansa lisää traumaa todella traumaattiseen tilanteeseen joutuneille, haavoittuvaisille alaikäisille.

Kantelija toteaa, että sittemmin juttu on sentään poistettu verkosta. Spekulaatio ehti kuitenkin hänen mukaansa levitä myös maailmalle. Kantelija katsoo, että Ylen olisi syytä yhtä näyttävästi pyytää näiltä lapsilta ja nuorilta anteeksi aiheuttamaansa vahinkoa. Lisäksi Ylen tulisi huolehtia yhtä näkyvästä oikaisusta, jossa tehtäisiin selväksi, että Yle nosti polikliinisen opetuksen lapset ja nuoret spekulatiollaan turhaan epäillyiksi. Tämä oikaisu tulisi huolehtia myös maailmalle.

Kantelija huomauttaa, että ampumistilanne tapahtui tavallisessa luokassa, ja tapahtuma on aivan yhtä traaginen riippumatta siitä, missä se tapahtui. Ylen jutusta ei myöskään käynyt selväksi, että tehostetun ja erityisen tuen oppilaita on myös tavallisissa luokissa.

Kantelija pitää juttua esimerkkinä rakenteellisesta syrjinnästä, jonka kohteeksi psyykkisistä sairauksista kärsivät ihmiset jatkuvasti arjessaan joutuvat. Erityisen raskauttavaa tässä tapauksessa kantelijan mielestä oli, että juttu kohdistui alaikäisiin, joilla ei ollut mahdollisuutta kertoa omaa näkökulmaansa. He joutuivat käsittelemään myös Ylen uutisoinnin ja sen myötä tapahtuneen leimaamisen aiheuttamaa traumaa yrittäessään selvitä rajallisilla psyykkisillä voimavaroillaan erityisen haavoittavasta, traumatisoivasta tapahtumasta.

Kantelija toteaa, että jutussa kyllä mainittiin, ettei ollut tiedossa, liittyikö tapahtuma erityisen tuen oppilaisiin vai ei. Juuri siksi juttu olisi myös kantelijan mielestä pitänyt jättää julkaisematta. Kantelija

arvioi, että Ylelläkin varmasti ymmärrettiin sen lukijoille jäävän päällimmäisenä mieleen, että koulussa on erityisiä oppilaita, joita olisi syytä ainakin epäillä tapahtuneesta.

[**Päätöksen kopiosta on tästä kohtaa poistettu yksityisyydensuojan piiriin kuuluvaa tietoa.**]

Julkisen sanan neuvostolle on toimitettu kantelun liitteenä kantelijan Ylen vastaavalle päätoimittajalle lähettämä sähköposti.

Kantelussa on mainittu Journalistin ohjeet 11, 20, 21, 22 26 ja 28.

Johtopäätös kantelusta

Alkuperäisen juttuversion ingressissä mainittiin, ettei ollut vielä tiedossa, liittyikö tapahtuma erityisen tuen oppilaisiin vai ei. Jutussa myös todettiin, että Viertolan koulu on tavallinen peruskoulu, jossa annetaan myös polikliinistä opetusta ja että ei ollut tiedossa, millaisella luokalla ampumavälikohtaus tapahtui. Jutussa ei siis väitetty, että tekijä olisi ollut polikliinisen koulun oppilas eikä siinä näin ollen ollut olennaista asiavirhettä.

Juttua täydennettiin klo 17.05 lisäämällä siihen koulun rehtorin kommentit ja tieto siitä, ettei ampuminen tapahtunut polikliinisen opetuksen tiloissa. Samalla jutun otsikkoa muokattiin muotoon *Vantaan kouluampuminen tapahtui tavallisen koulun puolella*.

Koulun taustoista kertominen oli journalistisesti perusteltua uutisoinnin alkuvaiheessa, kun tietoa oli tarjolla vähän. Vaikka juttu saattoi kohdistaa epäilyksiä polikliinisen koulun oppilaisiin, juttu oli sävyltään neutraali, eikä pelkästään polikliinisen yksikön toimintaperiaatteista kertomista voi pitää Journalistin ohjeiden vastaisella tavalla erityisoppilaita halventavana tai leimaavana. Yksittäiset oppilaat eivät myöskään olleet tunnistettavissa jutusta siten, että heidän voitaisiin katsoa joutuneen erityisen kielteiseen julkisuuteen.

Julkisen sanan neuvoston tulkinnan mukaisesti tiedotusvälineillä on oikeus valita aiheensa ja näkökulmansa.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston täyden kokouksen käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 2.10.2024

Kantelu

9277/YLE/24

Kantelun saapumisajankohta 2024-04-05 13:36:55

Kantelu tai lausuntopyyntö

Mistä kantelet?

Hyvän journalistisen tavan rikkomisesta

Kantelun kohde

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu YLE

Ilmestymispäivä

01/04/2024

Jutun tai ohjelman otsikko tai linkki siihen

<https://areena.yle.fi/1-3235352> YLE:n TV-uutiset tiistai 2.4. / keskiviikko 3.4. / torstai 4.4. ja kaikki 20:30 ohjelma-aika

Kantelun perusteet

Haluan kannella YLE:n huonosta uutistoimittamisesta, huonosta journalismista, oleellisen tiedon panttaamisesta uutislähetyksissä koskien Vantaan kouluampumistapausta tiistaina 2.4.

Kanteluni koskee YLE-uutislähetysä: tiistai 2.4 klo 20:30 / ke 3.4. 20:30 / to 4.4. klo 20:30. Lisäksi em. päivien muita lyhyempiä YLE-TV -uutislähetysä sekä A-studio -lähetysä tiistai 2.4. ja keskiviikko 3.4 klo 21:00.

Tiistain 2.4. ampumistragediasta on kulunut nyt aikaa jo 3 päivää eikä vielä missään YLE:n televisio-uutislähetyksessä eikä ajankohtaisohjelmissä ole kerrottu ampumisvälikohtauksen uhrien sukupuolta. Mielestäni paha suomalaisen avoimen journalismin moka YLE:ltä: lähetyksissä kerrotaan vain oppilaista uhreina, ei mitään ovatko tyttöjä vai poikia. Vahingossa onnistuin jostain YLE:n haastatteluklipistä kuulemaan, että ampuja on poika. Huvittavinta tässä on se, että lähikauppani kassahlö tiesi kertoa mulle uhrien sukupuolet mutta YLE ei kerro ei yhdessäkään TV-uutislähetys-

sessä 3 päivään eikä myöskään A-studio-lähetyksissä, joita on ollut tiistaina 2.4. klo 21 ja keskiviikkona 3.4. klo 21. Ja vielä kummallista on, ettei poliisikaan kertonut tiistaina 2.4. tiedotustilaisuudessa televisiossa YLE:n erikoislähetyksessä uhrien sukupuolta eikä kyse ollut tutkinnallisista syistä. Vertaan tätä journalismi-mokaa uutisointiin kun Suomessa on tapahtunut perhesurmata-pauksia, joissa on lapsia kuollut, niin silloin on aina heti uutisoitu kyllä lapsiuhrien sukupuolet - miksi ei nyt. YLE eikä poliisi perustele TV:ssä miksi ei Vantaan tapauksessa lapsiuhrien sukupuolta ole kerrottu julkisuudessa. Outoa tiedon pimittämistä ja siksi tämä kantelu oikean journalismin vastaisesta toiminnasta.

Puheenjohtajan päätös

9277/YLE/24 N.N. / Yle

Saapunut: 5.4.2024 klo 13:36 JO 1

Kantelu kohdistuu Ylen tv-uutislähetysiin, joissa käsiteltiin Vantaan kouluampumistapausta.

Kantelu koskee klo 20.30 tv-uutislähetystä sekä muita lyhyempiä tv-uutislähetystä 2.4.4.2024. Lisäksi kantelun kohteena ovat 2.4. lähetetty A-Studio sekä 3.4. lähetetty A-Talk.

Kantelija katsoo, että Yle panttasi oleellista tietoa uutislähetyksissään. Hän toteaa, että kolme päivää ampumistragedian jälkeen missään Ylen televisio-uutislähetyksessä tai ajankohtaisohjelmissa ei ollut kerrottu ampumavälikohtauksen uhrien sukupuolta.

Lähetysissä kerrottiin vain, että uhrin olivat oppilaita, muttei sitä, olivatko he tyttöjä vai poikia. Kantelija pitää tätä pahana mokana avoimelta suomalaiselta journalismilta.

Huvittavimpana kantelija pitää sitä, että lähikaupan kassa tiesi kertoa uhrien sukupuolet, mutta Yle ei kertonut näitä yhdessäkään lähetyksessään. Kantelija pitää kummallisena myös sitä, ettei poliisikaan kertonut uhrien sukupuolta tiedotustilaisuudessaan, jonka Yle televisioi erikoislähetyksessään, vaikkei kyse ollut tutkinnallisista syistä.

Kantelija vertaa Ylen koulusurmauutisointia Suomessa tapahtuneiden perhesurmien uutisointiin. Jos näissä on kuollut lapsia, kantelun mukaan myös lapsiuhrien sukupuolet on aina heti uutisoitu. Hän kysyy, miksei näin tehty nyt. Yle ja poliisi eivät kantelun mukaan perustelleet asiaa Vantaan tapauksessa julkisuudessa. Kantelija pitää tätä outona tiedon pimittämisenä.

Johtopäätös kantelusta

Kantelussa ei mainita, mitä Journalistin ohjeiden kohtia kantelija katsoo rikotun. Kantelun on tulkittu voivan kohdistua ohjeiden ensimmäisen kohtaan, jonka mukaan yleisöllä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu.

Julkisen sanan neuvoston linjan mukaisesti medialla on oikeus valita näkökulmansa ja se, mitä yksityiskohtia jutussa kerrotaan ja jätetään kertomatta. Lapsiuhrien sukupuolten kertomatta jättäminen ei loukannut yleisön tiedonsaantioikeutta.

Puheenjohtaja ei näe perustetta ottaa kantelua neuvoston täyden kokoonpanon käsittelyyn.

Esitys: Ei oteta käsittelyyn.

Päätös: Ei otettu käsittelyyn.

Päätöspäivämäärä: 2.10.2024